

כעוזש"ת

ספר

מלחמות הישם

חלק ב"ט

מלכתן תנומאים

לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מטאש

פרשנאות וראוי

קול קורא'ס ומאמרים בענייני חיזוק הדת
שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת

יועצא לאוד על ידי

הווצאת אמונה - ברוקלין י"ז - שנת תשס"א

מכתב תנחומיים

לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מטאש

פרשת ורא

יום ד' לסדר ורא אל האבות תשנ"ח לפ"ק

רב שלומים, יפרוס ה' ממרומים לכבוד יד"ע ויד"נ
וידיד כל בית ישראל, ה"ה הגה"ק צדיק ישוד עולם, כ"ק
מרן אדמו"ר מטההש שליט"א קרנו תרום בכבוד.

באתי בשורות אלו לנחים את מעכ"ק שליט"א בתנחומיין
מעומקא דלבאי על האבדה הגדולה בפטירת בנו הרה"צ
רבי מרדכי זצ"ל, (שנתפס בזואי בעון אחרים) ששבק לו
חיים בפתע פתאום בערש"ק פרשת שמות. קשה מאד
לנחים אב על פטירת בנו היקר לו מאד, ובכל זאת מצואה
לקבל תנחומיים.

מאוד כאב לבני לשם הבשורה המעציבה על האסון
הגדול שקרה למרן שליט"א ולכל בית ישראל בפטירת
בעל החסד, נתע שעשועים, גן ההדים, ערוגת הבושים,
רבי מרדכי הצדיק זצ"ל.

רבי מרדכי הצדיק ה"י אהוב ונחמד למעלה ולמטה, רוח
הבריות כרוח המקום נוחה המנו, אהוב שלום ורודף
שלום, היה אהוב את הבריות ומרקבן לתורה, ופטירתו
הפתואמית היכתה בהלם את המוני מכיריו ומוקרייו.

זכורני עוד מלפני עשרים וחמש שנה בערך, כאשר הייתה
בצל קדשו של מרן שליט"א על יום טוב של ראש השנה,
ובהיותי שם נחליתי ליעם במחלת היי פיבער, ור' מרדכי

וציל קירבני כדרכו עם כל האורחיהם שבאו לטאש על ר'יה, אבל אותו קירב ביתר שאת וביתר עוז, לא פסק מלשאול אותו אודות מצבי בבריאות, והזמין אותו לבוא אל ביתו לאכול ולשתות, וראינו בחוש איך ששבח חיות נפשית מכל אורח באופן מיוחד, וכדי למלאות את רצונו הטההור הלכתני עוד פעמיים ועוד פעמיים כדי להחיות את נפשו, כי ראיינו במוחש את קורת רוחו מכל אורח שmagiu לתוך ביתו. אור חיוכו זרח בשמש, ובכל פעמיים נוכחותיו יותר לדעת רגשי ושרעפי קדשו שבعروו בקרבו מקדושת אבואה"ק.

*

והנה סימנא מילתה מן שמייא שהי צדיק גמור, ממה שנסתלק בערב שבת קודש, וממן השמים קא זכו לו שנפטר ונ开办 בערב שבת סמוך לכנית השבת, כי רואי הוא לאותו איצטלא, כיודע שהנקבר סמוך לכנית השבת^a פטור מחיבוט^b הקבר, שהיא אחת מההיסטוריה הגדולים,

a) ובספר יסוד התשובה פי"ד כתוב זו"ל (מפ"ג במסכתא חיבוט הקבר), ועיי"ע ר'יה שער היראה פ"יב באריכות), אמר ר'יה משום ר'יא, קשה הדין שהקב"ה דין את האדם בקבר יותר מדין גיחנם. דין גיחנים מכ' שענה ולמעלה. אבל דין הקבר אפיקו צדיקים נידוניין בו, אף' גמול חלב, אף' ונוקיש דדים נידוניין בו. אבל אמרו חז"ל, הדין בא"י ומאת בע"ש, אינו רואה דין הקבר, ומה יעשה ונצל מדין הקבר, יהי' אהוב צדקות, ואוהב תוכחות וגמ"ת, ומנכינס אורחים תוד' ביתו, ומתפלל תפלתו בכוננה, אף' מות בחוץ לארץ, אינו רואה דין חיבוט הקבר.

ובשם הארץ"ל כתוב, ששמע מחכים גדולים, שכל הקבר ביום שני שי אחר ה' שעות ביום והשעה החמישית בכלל, אינו רואה חיבוט הקבר, כי קדושת השבת מפרידה ממנו בלי צער. וזה סוד יום הששי הי' תיריה, כי מאי ולמעלה הוא ערב שבת ממש. בספר תולדות יעקב יוסף בكونיא כתוב זו"ל, ר'יזל חשבו דבריהם שהועשה אותן ניצול מחיבוט הקבר, וחוד מהס אמר מת בערב שבת וכו'. והקשה מורה הא כוונת ר'יזל להשミニינו איך לעשות תקנה להנצל מחיבוט הקבר, משא"כ בזיה שימות בערב שבת אין זה בידו לעשותות. ובair שחווא מוסר גדור שימות בערב שבת, ר'יל לפנות את עצמו מכל עסקיו עוזה"ז כאילו מת כדי לעשותת הכנה לשבת, ובזה ייצול מחיבוט הקבר.

b) וידעו גודל העונש של חיבוט הקבר בספר מעבר יבק (שפתי רגנות פ' מ"ב) כתוב זו"ל, מצאתי בדרושים גורי האר"י, כי אחרי הקבורה באים ד' מלאכים המשפילים הקבר

זה ה' הטעם שצדיקים הרבה לא רצו להתגלגל עוד הפעם בעולם הזה, כדי שלא יטומו עוד הפעם טעם חיבוט הקבר, כמבואר בראשית חכמה (ועיין ע' במעבר יבך שם). אבל מי שנסתלק בעבר שב"ק, נפטר מחיבוט הקבר, כמו שאמרו חז"ל הדר בא"י ומת בע"ש, אינו רואה דין הקבר, ומה יעשה וינצל מדין הקבר, יהי' אהוב צדקות, ואוהב תוכחות וגמ"ח, ומכenis אורחים תוך ביתו, ומתפלל תפלו בכוונה, אף' מת בחוץ לארץ, אינו רואה דין חיבוט הקבר.

והנה לדברי הראשית חכמה דהמת בע"ש נפטר מחיבוט הקבר, וכמו כן מי שהי' עוסק בגמלות חסדים ובחננות אורחים, אי' הררי אצל רבי מרדכי הצדיק זצ"ל מצינו כל המעלות האלה, שהי' בעל חסד באופן מופלג וגם קיים מצות הכנסת אורחים באופן יוצא מן הכלל, וגם הי' מתפלל תפלו בכוונה כדי עבדתו הק' בע תהתפילה, אי' מכל שכן שני צול מחיבוט הקבר ומשאר מיני פורעניות רח"ל.

*

הנה ידוע שיש כמה עמודי עולם אשר מעידים עליו שהי' צדיק אמת (מהל"יו צדיקים).

ומעמיקים אותו בארץ כגובה קומת האדם. ולהיות כי הקליפה קשורה עם הנשמה ועם הגוף, לכן מחברים אותם יחד, וזה אוחזים אותם המלאכים באותו האדם כל אחד מכך שלו ומונרים אותו, ווובטים אותו במקומות של ברזל כדרכ שוחבת אדם כסותו ומונגרה להסיר ממנה העפר הדבק בה. וכן הם עושים עד שתפרק מעט אותה קליפה מן האדם עד שנעקרו לגמרי. וזה פירוש חיבוט הקבר ממש. אמנים הצדיקים אשר עשו מעשים טובים בחיהם היו חוביטים עצמוני ומתפרקצת קליפה זו מעלהם עיי היסורין והצער שסובלון בחיהם על ידי התורה שמתשת גוף של אדם. ברם להפרידה בחיהם למגורי, אי אפשר, ואין איש ניצול מחיבוט הקבר. אך הרשעים צריכים טרחה יתירה.

א) בספר הקדוש הישר והטוב, להגה"ק מליסקא בעל אך פרי תבואה זי"ע, כתוב כאמור, בהספ"ד על אדם חשוב אחד, זז"ל:

"שהיי אוּהָבָר תּוֹרָה וּלְוִמְדָד בַּעֲתַ שָׁהִי פָנָוי, וּבַעַל הַכְנִסָת אָרוֹחִים בִּיתְוֹ הִי" פָתוּח לְרוֹחָה וּבְפָרֶט לְעוֹבָרִים וּשְׁבִים, ושמעתि מצדיק אחד שאמר על הפסוק (במדבר ל"ג, א') אלה מסעי בני ישראל, דהינו אותן שעוזרים להולכי דרכם לנseau מקום הם בבחינת הל'ו צדייקים,

ג) ויזוע מסתפה"ק דכל אחד מישראל צריך לעבור פרשה זו של מ"ב מסעota במשך ימי חייו, כל אחד ואחד לפום דרוגא דילוי, ועיין בספה"ק דגל מהנה אפרים פרשת מסעוי מהה.

וכידוע מהבעש"ט זי"ע עה"פ (תהלים ל"ז) מה' מצudy גבר כוננו ודרכו יחפץ, והוא כפל "מצudy" ו"ידרכו", ואמר הבעש"ט זז"ל כי מה' מצudy גבר כוננו, כי מה' שמולדי השם יתברך את האדם לאיזה מקום על ידי מבוקש שיש לאדם זהה המקום, אבל ודרכו יחפץ, כי השם יתברך רוחה לתוך האדם שם, להעלות ניצוצות הקדשות שבמקומו זה. וזה ודרכו יחפץ, כי השם יתברך חפצ' דרכו, ולא מבוקש שיש לאדם שם, וכשהעליה הניצוצות הקדשות, אז נעשה יהוד בין שני שמות הויה' ואדי' וכמי (cmbavor כל זה בס' מאור עניינים פ' ויקלח).

וכן איתא בס' צפנת פענה לבעל התולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט, זז"ד: כי מבואר בכתביו האריז"ל שע"י חטא אדה"ר נפל כל הניצוצות של הנשומות קדשות בתוך הקליפות ונטעב טוב ברע, ורק לברון ע"י התרווה והעבודה והמצוות של בני אדם. וכן הוצרך גלות ישראל בכל שבעים אמות שנספו שם הניצוצות, ורק כל אחד מישראל לגלוות שם במקומות שיש הניצוצותמושרש נשמתו להוציאו ולברון. וזה עניין סדיית האדם מ מקומות זה למקומות אחר עבר פרנסתו וכיוצא, מושם שיש שם ניצוצות שלו ורק להוציאו משם ולברון.

וכן מובא בס' פתגמין קדישין (בשם הירח"ק מברדייטשווים), זז"ד: הבעש"ט זי"ע אמר, שבתיות אדם פעם אחד באיזה מקום, איזי מוכחה להיות שם באוטו מקום פעם שני, ובאמ' איינו נותן בעצמו אל לבו להיות שם פעם שני, איזי השם יתברך מגלה הדבר באופן שמכורח להיות שם פעם שני. כי כל סדיות ולהלכות האדם לאיזה מקומות, הכל לא במרקם הוא חיללה, רק מאת ה' הייתה זאת ובהשגה פרטיטי, שיש לו לאדם זה שום חלק לתוך שם במרקם הזה, חן בתורה ותפילה, חן באכילה ושתי' ושינה לשם שמיים, והן בשאר עבוזות לשם שמיים, להוציאו ממש המרובים הקדושים להעלותן לשורש אחדותן, איזי השם יתברך ברוחמי וחסדיו המרובים מביא את האדם אל המקומות זה. ועל כן חייב האדם לראות את עצמו בהיותו בא אל איזה מקום וליתן אל לבו, מה זה ועל מה זה הבא הש"ת לכאן, ויראה ויבין בעניין שכלי מה שעריך לתקן שם. אמנים לאו כל אדם זוכה לעשות תיקונו בשלימות בפעם אחת, ולן חייב הוא ומוכחה להיות שם עוד פעם שנית וכו'.

ובס' אור החכמה (פ' ויראה) כתוב בשם הבעש"ט, זז"ד, שהאדם צריך לעשות הכל כדי שייהי שלם, ולפעמים איינו צריך להשלים את עצמו אלא במרקמו, בעירו בלבד,

דיהיינו אל"ה מסעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל"ה בְגִימְטְרִיא ל"ו", עי"ש.

ולעניןינו נוכל להמליץ על הרה"צ רבי מרדי כ' ציל בדברים האלה ממש אותן באות, דהלא ביתו ולבו היו פתווחים לרווחה לכל האורחים והחסידים, אלה מסעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שבאים לкриית טאהש לשאוב יראת שמים מבאר החיים במלוא חפניות, ואפילו אותן שבאים אודות כסף באים באמת ג"כ ליראת שמים אלא שהוא טמן ומכוסתה.

ולפי"ז יי"ל הרמז בתיבת וכי ימוך אחיך, דתיבת וכו"י עולה ג"כ ל"ו, דאיך תזכה להיות בבחינת ל"ו צדיקים אשר עליהם מתקיים העולם, על זה אמר ומטה ידו והחזקת בו, והוא רמז למצות הכנסת אורחים אשר מחזיק באחיו הירושלמי באש"ל, וביתור אם נתן לו צדקה ג"כ (כמו שהי' רבי מרדי משתדל לעשות חסד עבור האורחים החשובים

ואינו צריך לנטווע למוקומות אחרים, ויש מי צריך לטלטל את עצמו למוקומות כדי להקן בכל מקום שבא לשם.

וזהו אלה מסעיהם למוסאים, שנשיעת הצדיקים היא לא כסדר שבתחלת הפסוק, שתחילת חי' מוצאים, הוצאות על מותרות, שכן שלח אותם הש"י בגנות, למסעיהם, כדי לתקן את העון, כי אם אצל הצדיקים הסדר הוא תחילת מסעיהם, שיטעה הצדיקים היא בעיקר ולכתילה מפני כי "מה' מצעד גבר כונו ודרך יחפי", שיבוא לאוטו המוקם כדי לברר שם את הניצוצות ולקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשים, ורק תוכזאה מזה ובתור דבר צדי בא להם שם עניין למוסאים, שהיוזדים נזקינים להם על התוצאות שלהם. וככיזע פוגם כ"ק אדמוני מהר"ר יוסף יצחק מליאבויטש צ"ל, שינת בואו של שדי' (שלוחא רחמנאי) באיזה מקום הוא לזרוע רוחניות להפץ התורה ומצוותיו) ולקוצר גשמיota, וידוע בזה תורה בעל התניא, שהקב"ה נותן ליהודי גשמיota והוא עשה מזה רוחניות.

ת"ח ואנשי מעשה שהיו באים לטאהש, והי' עוזר להם בכל מה דאפשר) שאדם המקיים הוא כאחד מל"ו צדיקי הדור, כמו"ש הרה"ק מליסקא הנ"ל, ודוק".

ובספר האهل יעקב להמגיד מדובנה צ"ל פי על פסוק הנ"ל וכי ימוך אחיך, זבמדרש איתא הزاد הוא דכתיב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו כי, ומפרש הכוונה, בבראש השנה מקציבים לו לאדם כמה הפסדים ונזקים יהיו לו במשך השנה. ברם מי שיש לו שכל והגיוון נוותן מכיספו לעניינים וממילא הוא זוכה גם במצבה. אם הוא מקמצ ידו לעניינים, נוטלים ממנו את כספו באופן רע. ועל זה אמרו חז"ל זכה הלא פרוס לרעב לחמן, לא זכה ועניינים מרודים תביא בית.

וזהו הכוונה במדרש, אשרי משכיל אל דל,adam הוא משכיל לתמוך את העניים, הרי ביום רעה ימלטהו כי, שם נגור עליו יום רעה חייו, לשבול הפסדים שונים רח"ל, מצילחו השיעית מזה, לפי שכבר הוציא את כספו מידו. אבל אם לא השכיל והוא מקמצ ידו מלהת לעני, הרי עליו להוציא את כספו "ביום רעה", ואין מידו מציל, ע"כ תוו"ד האهل יעקב.

*

ונראה לומר ג"כ דהפסוק בא לרמז לגודל מצות הכנסת אורחים, שמצלת את האדם ביום רעה ע"י משכיל אל דל להכנסו לבתו, ויתברר עפ"י הסיפור הידוע דפעם באו לפני הבית דין של מעלה רב ת"ח אחד ביחד עם איש כפרי פשוט מאד. ושאלו לרבות מה הי' מעשו בעולם הזה, והשיב שהי' עוסק בתורה, ודנווה לגיהנם, כיון שתורתו לא הייתה לשם. אח"כ שאלו את הכהני הפשוט, מה הי' מעשיך בעולם הזה, האם למדת? והשיב שלא למד כי הי' ע"ה, ורק זאת הייתה לו, שקיים בבתו שכפר מצות הכנסת אורחים בשלימות בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, ואז דנו אותו שיכנס לגן עדן העליון ושם תהא מנוחתו.

וחטעם בזה, כי גבי מצות הכנסת אורחים אין מדקדים עלי' בבית דין של מעלה אם הייתה לשם כ"כ, דהלא סוף כל סוף חיי נפשות ענויים ונתן להם לחם לאכול ומקום לילו בו לינת לילה, ונמצא דברין כך ובין כך עביד מצוה דילוי, ע"כ הניחוה ליכנס לנו עדן.

וידוע מהר"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע שהי' כפרי אחד שהי' בא אליו להסתופף בצלו מפעם לפעם, ובכל עת שהי' בחדרו של הרה"ק מהרי"ד הי' מזכיר את עצמו שרצו לעקור דירתו אל תוך העיר כי קשה עליו מאד לדור בכפר, והרה"ק מהרי"ד לא הניח לו לעקור דירתו מהכפר, באמרו שבשמי חשוב הרבה יותר מצות הכנסת אורחים שאתא מקיים בכפר (ע"י שאנשים שנוסעים על הדרכים משחררים לפתח ומטאכסנים אצל) مما שהיית פועל ע"י דירתך בעיר.

ובספר רמתים צופים הביא שהרה"ק ר' משה מפשעօראסק זי"ע (בעמ"ח ספר אור פni משה) היה דרכו ליתן לכל אורח הבא אליו שני כסות יי"ש, וכשנתיקר היי"ש לא נתן רק כס אחד, ואליהו ז"ל היה רגיל לבוא אצלו בכל יום ומאז לא בא אליו אליו, ועשה הרה"ק ר' משה מה שעשה עד שבא אליו אליו ושאל לו רביע על מה לא בא את אליו עד עתה, והשיב לו מחתמת שהנחת מזת הנדיבות שהיא לך בעני הנ"ל ויאמר לו רביע הלא זהו אינו נדנו עבירה אך דבר קל וקשה יחשב, והשיב לו שאני מקפיד גם על הקש.

עוד כתוב שם בספר רמתים צופים ז"ל, דוגמא לזה שמעתי כי הרב ר' ליב זימミלעס ז"ל מלעטברג (גיטו של הרה"ק ר' יעקב יצחק זצוק"ל מלובלין) היה מכניס אורח גדול ויצו בביתו ליתן לאכול לכל הבאים וכן ליתן יי"ש לשותות בלי מועות לכל אשר יחפוץ, והוא איש אחד מלעטברג שהיה שותה בכל يوم ב ביתו עד שנעשה שכור, ופ"א ראה הרב ר' ליב הנ"ל כי השיכור הנ"ל נופל בין הצינורות ואשפוז ואז צוה הרב ר' ליב ב ביתו שלא ליתן להשיכור הנ"ל יי"ש בחנים. והנה תמיד הייתה הברכה מצויה

בביתו ומاز זה להלאה נפסק מעיין הברכה מביתו ויסע לגיסו הרה"ק ר' יעקב יצחק מלובלין אודות זה ויישאל אותו הרה"ק מלובלין אם פסק ליתן לאחד יי"ש, או נזכר הרב ר' ליב מאותו השיכור ויספר זאת להרה"ק מלובלין, והשיבו שיפיסו ויתן לו לשותות בחנים כדרכו מקדים וחזרה הברכה בביתו.

עוד הביא בספר הניל כי הרה"ק ר' מנחים מענדל מרימנו בזיה"ע ראה פ"א בביתו שננתנו עבור האורחים ככרות לחם קטנים מכפי הרגילות והבין שהוא מחמת שהיה אז יוקר גודול, ואמר בפה קדשו כי אדרבה צריכים לעשות שבילים עד גדולים יותר מכפי הרגילות כי מסתמא הם רעבים יותר בעת היוקר (ועיין בספר הקדוש אור החיים פרשת ויגש בפסוק ולחם אין בכל הארץ זו"ל, פי"י ולצד כובד הארץ היו אוכלים דבר מופלא וככלו הלחט ולא לראות עינינו דאבא נפשנו בשני רעב שהיה במערב שהיה אדם אחד אוכל שייעור מאכל יי' בני אדם ועודנו רעב בבטנו רח"ל עיי"ש) וכמה מהם אין להם לחם לשובע בבתיהם ע"כ צוה לעשות לחמים גדולים יותר מכפי הרגילות ע"כ.

ובספר מראה אש הביא (באות צ"ד) הביא שהרה"ק רבינו מר讚 כי מנאדוועRNA זי"ע כשהיה דר בקערעסטיר, פעם אחת שמע שאיש אחד מקערעסטיר נושא אל הרה"צ מליסקא, שלח אחוריו ואמר לו האס אתה נושא להרה"צ מליסקא, אמר לו האישHon. אמר לו ר' מר讚כיאלייך תאמר להרה"צ מליסקא שקשה לי הרמ"א בהלכות פסח - כי אז היה קודם הפסח - דאיתא בשוו"ע או"ח בס"י תכ"יט : שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום. וכותב הרמ"א זו"ל : ומנהג לknות חטאים לחלקן לענינים לצורך פסח כו' עיי"ש. וקשה דמחבר אמר צריך לדרשן והרמ"א אמר לחלק חטאים, אכן תאמר לו גם התירוץ, דהמחבר כתוב צריך לדרשן, על זה מוסיף הרמ"א מה לי לדרשתו, יראה شيיה לענינים מצות על פסח.

וכשבא האיש הזה וסיפר מה שאמր לו הרה"ק ר' מר讚כיאלייך ושתק הרה"ק מליסקא, והנה קודם מנהה يوم אחד קודם ערב

פסח, כאשר הלק הרה"ק מליסקא לשאוב מים למצות מצוה, שמע שאשה אחת הולכת ברוחב ובוכה. וצוה הרה"ק לשאול אותה למה היא בוכה, ואמרה שנשארה בלי מצות על פסח, כי כבר שהיו אופים לא היה לה קמח, ועתה שיש לה קמח אין אופים מצות. אמר הרה"ק מליסקא, את זה רימז לי ר' מר讚ילע, וכאשר שב מן שאיבת המים, אמר הרה"צ איש לא ילק מפה, והלק הרה"צ וכשראו שהרה"צ הלק הלו עמו ואפו המצות של האשא הזאת.

*

וכבר אמרנו פעם להמליץ בביור מה שאומרים בקינות לתשעה באב זכור ה' מה הי' לנו וכו' מימיינו בכסף שתינו וכו' על צווארנו נרדפנו כי שנת חנוך רדפנו. פי' מימיינו בכסף שתינו, שركanno שתינו מימיינו ולא היינו נותנים לאורחים לשותות ג'כ מימיינו, וגם על צווארנו נרדפנו, שלא הקפדו לחת לאורחים לאכול, רק על צווארנו, פי' שלעצמינו יהיה מה לאכול אבל לא דאגנו بعد צוاري האורחים שישבעו, ע"כ נרדפנו. והטעם בזה, מודיע באמת לא נתנו לאורחים רק לצוاري עצם, כי שנת חנוך רדפנו, וכן ניל' מצות הכנסת אורחים באה מכח מצות אהבת ישראל כי שנייהם אחד הם,adam ayin avoh yisrael memila ayin nutzen להם לאכול ולשותות ולישון, ועי' סימן כי שנת חנוך רדפנו, משא'כ אם נותנים לאורחים לאכול לשבע נפשם, זוכים לכל טוב.

וזהו אשרי משכיל אל דל, שהוא משכיל אל דל להכניסו לתוך ביתו ולקיים בו מצות הכנסת אורחים, ועי' זוכה ביום רעה ימלתו ה', שלא יצטרך לירא מעונש הגיהנום שעל זה רומו הפסוק ביום רעה, יום הדין הגדול והנורא בעת שאדם עומד לפני

ד) ובמקומות אחרים כתבו הרמז בזה על הצעירות, שאין מלכישים את בנותיהם במלבושים צניעות בראי, וזה על צווארנו נרדפנו, פי' על מה שאין מקפידים אם החזאר בבדוי בנותיהם פתוח או נעל, ועי' אין התפלות מתקבלות, כי המברך או המתפלל כנגד העוראה אין תפילה זו מתתקבלת בשם, כמבואר בשוו"ע או"ח (סימן ע"ה) עיי'יש.

בית דין של מעלה וצריך ליתן דין וחשבו על כל מעשיו, ימלתו ה' בזכות מצות הכנסת אורחים, וככ"ל דהכפרי שקיים מצות הכנסת אורחים הכנסוה תיכף ומיד לגן עדן העליון.

*

ויש לומר עוד ברמז הפסוק ביום רעה ימלתו ה', דהנה בספר دمشق אליעזר כתוב בדרכ רמז שתיבות בי"ס רעה ימלטה"יו עולים עם הכלול מספר דלי"ת, וכתיב זיל, ואז יהי' ה' היינו שם הויה ב"ה שם של רחמים שהי' דלת פתוחה לקבל שבים, ע"כ.

ולודרכינו י"ל, דהקב"ה מתנהג עם האדם מדה נגד מדיה, וע"כ ע"י שפתח את דלתות ביתו לעניין ישראל שיתאכسن אצלו, ע"כ מדה נגד מדיה יזכה שיפתחו לפניו את דלת גן עדן העליון, ושם תהא מנוחתו לאחר מוע"ש. וכל זה מרומז בתיבות בי"ס רעה ימלטה"יו, כדברי ספר دمشق אליעזר הנ"ל.

*

וביתר חשובה מצות הכנסת אורחים לעניין ארץ ישראל, דחיבה يتירה נודעת להם כנודע במספרים הקדושים, וידוע כמה חשוב היה אצל צדיקי הדורות מצות החזקת עניין ארץ ישראל,

(ה) ועיין בספר מעשה רוחך (פרשת כי תבא) שכתב על הגמרא ذاتعنית (בי ע"א) אמר רבי יוחנן שלשה מפתחות בידי הקב"ה: של חיים ושל גשמיים ושל תחויות המתים. במערב אמר, אף של פרנסה וכו'. רבי יוחנן מי טעמא לא אמר להאי, אמר לך רבי יוחנן גשמיים מי הינו פרנסה. ויש לדקדק,adam כן אמר קא חשב ליה בערבה בפי עצמו? והוא ש לדקדק קצת, האמר רבי יוחנן גופה שם בתענית (ט' ע"א) מטר בשבייל יחד דכתיב (ובבירם כת, יב) "יפתני היה לך את אוצרו הטוב", פרנסה בשבייל וביטים דכתיב (שמות טז, ז) "הנהני ממתר لكم לחם מן השמיים", ופירושי מטר בשבייל יחד - שאם אין צריך מטר אלא לאדם אחד וכו' בא בזכותנו, פרנסה שפע טוביה ומחייה איינו בא לעולם בשבייל יחד אלא בשבייל רבים וכו'. הרי רבי יוחנן גופה מחולק בין מטר לפנסה, ואם כן אמר לא קא חשב להו הכא בתורת?

ונראה לישיב, בהקדם מהפרשנים שמקשים על הא דאיתא בגמרא (מו"ק כ"ה ע"א) "במי חי זמזינה לא בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא". תרי כל היהודים שבתורה (זקרוא כ"ז, ג') "אם בחקוני תלכו" והבטיחה התורה בני חי ומוונא, דכתיב (דברים ז, י"ג): "ובירך פרי בטן ופרי אדמתך" וכו'. ומתרכים בтирוצים: אחד, דיש חילוק בין יחד לרבים, דביחיד לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא

וכאשר חזר הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאוא זי"ע מארץ ישראל לחוץ לארץ בשנות תרכ"ט, בא אליו תלמיד חכם וusher לשאול בעצתו אם לנסוע לארץ ישראל. הוא עץ לו שיסע, ובשעת הפרידה מאתו ברכו ואמר לו: מאחר והנץ תלמיד חכם וגם עשיר, בודאי תהיה שם לאחד הגבאים הממוניים על הכלול, ע"כ הנני מזהירך מאד מאד לבל תזוזל באנשים פשוטים שבכלל, כי בארץ ישראל אפילו איש הפשות ביותר יותר שאין לו כל חשיבות בעיני הבריות, חשוב בשםים יותר מאותם אנשים שחשיבותם גדולת בעיני הבריות בחוץ לארץ, וכל הנוגע בקבודו של אותו אדם פשוט, עלול לאבד את שני העולמות ע"כ.

וע"ד הניל דעתות הכנסת אורחות מרים בפסוק אשר משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', אפשר לאבר הפסוק (דברים כי י"ט) לא תשחית את עצה לנזוח עליו גרזן כי ממנו תאכל ואותו

ונתרוץ הב' מובא בספרים בשם הזוהר הקדוש דודקא בחוץ לארץ, אבל בארץ ישראל כתיב (דברים יא, יב) "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה", ותליה בគותיה]. ואמינו אנא, דבר התירוצים הם דבר אחד, דבר הארץ אף בזכות ייחד נתנו לנו בני חי ומווני, ובחוליל דודקא בזכות הרבים, אבל ביחיד במזלא תלייה מילתא, ואיתא בכמה דוכתי, שכל דבר שהוא לצורך הציבור הקב"ה עשה בעצמו, אבל לצורך ייחד מוסרו לשlich, אבל ג' מפתחות אלו לא מסרן לשלהich ואך לצורך ייחד עשה בעצמו.

ובזה מבואר ומושב, דעל מפתח של גשמי הביא ראהיה מפסוק "יפתח ה' לך וכור", ולא הביא מפסוק "וונתני גשמייכם בעטם", ואיתא בילוקוט (בחקותי תרעה, ספרי עקב מב) "וונתני" אני ולא שליח, אלא ודאי משום דפסוק "וונתני גשמייכם" נאמר בלשון רבים דכל הברכות והקלות שבתורת כהנים נאמר בלשון רבים, ולזה אין צrisk ראהיה דכל צרכי רבים נעשים ע"י הקב"ה בעצמו, ולכך מביא מפסוק "יפתח ה' לך וכור, להורות דאפילו ליחיד" יפתח ה' בעצמו לך.

ובזה מישב דברי יוחנן לא קא חשיב מפתח של פרנסה, דברי יוחנן לטעמה דאמרلكמן "פרנסה דודקא בשבייל רביטס", כמו שפירש רשיי, אבל זכות יהיד לא מהני לפרנסה לחוץ לארץ, ובשל רבים לא אצטריך לאশמויען דכל צרכי רבים עשה הקב"ה בעצמו. אבל במערבא דידייא דשם מהני זכות יהיד גם לפרנסה כאשר ברנו, לך שם גם "מפתח של פרנסה דיחיד" הוא ביד הקב"ה בעצמו, ע"כ.

רואים אנו מדברי המעשה רוקח, כשאדים עושים איזה דבר טוב בשבייל צרכי רבים (צדקה וצדומה) גדול שכרו ומדרגתו, כשם שהוא עשה נגד הטבע כמו כן מתנהג הקב"ה עמו למעלה מדרך הטבע ושכרו הרבה מאד, ובפרט כשועשה לצרכי רבים לעניין איי ומכוnis אורח מא"י יש לו כל זכות כמו שהוא בא"י שיכל להפוך המזול מרע לטוב.

לא תכروת. דהנה בספר "ק הישר והטוב הניל" כתוב עוד (בחשוף) על הגאון בעמץ"ס כתוב סופר זצ"ל מפרעשבורג וזה לשונו: "דהנה יש צדיקים שהם צדיקים בפני עצם ואין מזמין את הרבים, ואוthon הצדיקים יכול להיות שם נטפסים לכפר על ישראל, אבל מי שמצויה את הרבים ומדרכיהם בדרך הישר הוא בחינת עז מאכל שאמרה תורה לא תשחית את עזה לנדווח עליו גרזן לעשות ממנו מצור כי ממנו תאכל וגוי, ומבואר בזוה"ק ג'כ' דזה קאי על הצדיק שאין הבuali דינין יכולין להשחיתו. וזה ש הנביא הצדיק אבד וגוי ואנשי חסד נאשפים, שהיו מזמינים את הרבים הן בתלמידים שלמד עליהם, והן בעניין ארץ ישראל של ידים עשו בני ישראל כמה מצות, זה הוא בודאי מפני הרעה נאשף הצדיק. והנה הרב הגאון מפרעשבורג ז"ל hei עוסק בכל זה, והוא בלימוד התלמידים והן בעסק **מעות ארץ ישראל**, עכליה"ק.

רבי מרדי צצ"ל hei בבחינה נдолה כזו של הכנסת אורחים, דלא זו בלבד שביתו hei פתוחה לרוחחה לכל העוברים והשבים, ובפרט האורחים שבאו מארץ ישראל, אלא שימוש התחנן אצל האורחים שישכימו לפתחו, עוד בהיותו רך בשנים, וא"כ הרי הוא בודאי בבחינת ל"ו צדיקים שעלייהם העולם קיים, וככ"ל.

וזאת ראיינו בעניינו,Добавונספ על עצם קיומו מצות הכנסת אורחים בחיותDKושה, היהת לו השתווקות עצומה לקיים מצוה זו תמיד בכל יום ובכל עת, וידעו מ"ש הרה"ק רבוי מאיר מפרימישלאן זי"ע על דברי רשי"י ז"ל בפרשטיינו, וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב וגוי, וברש"י וארא אל האבות, ואמר הרה"ק מפרימישלאן בכוונת דברי רשי"י אלו, דאבות פ"י רצוו, כמה"כ לא אבה יבמי, וכן הוא אומר ולא אבה ה"א לשם אל בלעם וגוי. וזהו וארא אל האבות, שהקב"ה מסתכל על רצונות של ישראל, שרצו נס לחיות טוב, עכthonה"ק (ועיין רמב"ם הלכות ניתין מ"ש בעניין כופין אותו עד שיאמר רוצחה אני, דרצונו של האדם לשם בקהל ה,ומי מעכב שאור שבעיטה מעכב).

ולענינו יש להוסיף כת אשר אנו עומדים בתום ימי האבל על אותו צדיק הרב רבי מרדי זצ"ל, אשר תמיד הי' עז רצונו לעשות פעלים לתורה ולמצוות, וביותר במדת החסד שהצטיין בה באופן מופלג ונעלה, ובמצות הכנסת אורחים שלא פסק מלקיים כל ימיו, ועם כל מה שפעל בזה גודלות ונכירות, רצה תמיד לפעול עוד ועוד יותר מזה, ולא הסתפק بما שעשה כבר.

ובענין זה יש להוסיף עוד בביאור דברי רשי"ז זיל וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, דהוא רמז על כל איש ישראל שצריך להשתדל שלא יבוש מאבותיו הקדושים ויזכה להתראות אתם, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ייז ע"א) שאמורא אחד הי' מוסיף בה (על התפלה) יהיו רצון וכוכי שלא נבוש מאבותינו. ורבי מרדי זצ"ל היה כל ימיו עושה ומעשה ומקיים מצוות ומעשים טובים בחיות דקדושה, ומובהחני שאינו מתבייש מאבותיו הקדושים והטהורים זי"ע בעלם דקשות, ונתקיים אצלם בשלימות מאמר רשי"ז זיל וארא אל האבות. ובפרט שהיו בו ג' עמודי העולם, תורה, עבודה וಗמилות חסדים, שהיתה דרכם של כל אחד מהאבות באופן מיוחד, אברהם הי' איש החסד, יצחק עמוד העבדה ויעקב עמוד התורה, וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב,adam מקיים כראוי ג' עמודי העולם תורה עבודה וגמилות חסדים, שכל אחד מהאבות הצטיין באחת משלשתן, אז באמת נתקיים אצלנו וארא אל האבות, שיוכל להתראות עם אבותינו בעצמו ג"כ, ולא רק אברהם יצחק ויעקב הכלולים בפסוק, אלא עם כל האבות דור אחר דור, שגם הם לא יתבינישוatto ch"o, כיון שקיימים ג' עמודי העולם וככ"ל.

ועל רבי מרדי זצ"ל נוכל להמליץ הכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמעו ויכתב בספר זכרון לפני יראי ה' ולהושבי שמו, adam רוצים לדעתם אם האדם הוא מחברת יראי ה', הסימן על זה הוא איש אל רעהו, איך הוא מתנהג עם חברו, ואם הוא אוהב את כל ישראל כנפשו, או סימן שהוא ירא ה'.

וכבר אמרו רז"ל (שבת דף ס"ג ע"א) על פסוק אז נדברו וגוי' ולחושבי שמו, מי ולחוшибו שמו, חישב לעשות מצוה ונאנש ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, אמר רבי חיננא בר אידי כל העשויה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע, א"ר אסי ואיתימא ר' חנינה אפלו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה שנאמר באשר דבר מלך שלטון וממי יאמר לו מה תעשה, וסמייך ליה שומר מצוה לא ידע דבר רע עיי"ש.

והנה מוכח מצוה שאיש כזה אשר הוא בבחינת יראי ה' ולחושבי שמו, שחושב תמיד איךקיימים מצות אהבת ישראל, איש אל רעהו, איך להחיקות נפשות בני ישראל למעלה מכוחותיו, ובכל פעם שלא נזדמן לו איזה אורח ה' יצאו בבחינת ונאנש ולא עשה, לא מלחמת שלא רצה ח"ו אלא מטעם שלא נזדמן לו, וזה נחשב יצאו לאונס גדול, א"כ באמת הגיע למדריגה זו שאפלו הקב"ה גוזר גזירה ח"ו הוא מבטלה, וכעת מוטל על כל אחד ואחד לסופדו וללמוד מדריכיו וללכת בהם, וכמאמר הכתוב והחתי יתנו אל לבו, וכלשון הש"ס (סנהדרין דף מ"יו סוף ע"א) יקרא דחוי או יקרא דשכבי, ובזה ה"י נחת רוח לנשנתו, וכמאמר דוד המלך המוע"ה (תהלים קכ"ח א') אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו.

ויש לפרש עפ"י הנ"ל, אשרי כל ירא ה', איך אפשר שהצדיק יראה ה' יהיה מאושר גם לאחר פטירתו לחחי עולם הבא, כד שבק לו חיים, הלא כל רצונו של הצדיק הוא לקיים מצות, על זה סיים הכתוב, **החולץ בדרכיו**, כאשר יש בני אדם שהולכים בדרכיו וממשיכים במעשהיו הטובים, אז הצדיק שנפטר לחחי עוה"ב הוא מאושר ג"כ.

ולענינו י"ל הכוונה במ"ש ונאנש ולא עשה,adam ה' רצונו לא רק לעצמו, אלא להחיקות את לבות בני ישראל ולקרבות לאבינו شبשים, ונאנש מלחמת שנסתלק במייטב שנוטתו ולא גמר עבודתו הקדושה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה ממש. ולפי"מ דעתה

שם בשבת דאפיקו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה כנ"ל, א"כ בכחו לעלה בעולם העליון לבטל כל גזירות רעות מעלינו ומעל כל ישראל, ולפעול את ישועתן של ישראל בגאולה השילמה בב"א.

וידוע מ"ש הרבי ר' זושא זי"ע (וכע"ז איתא בספה"ק נועם אלימלך בפרשת מצורע) בביאור הגمرا (קידושין דף מי ע"א) מחשבה טוביה הקב"ה מצרפה למעשה, דמי שעשו שלא לשם, יש לו מעשה בלי מחשבה דהלא מחשבתו היא שלא לשם, והצדיק שרוצה לעשות מצוהאמין לפעמים נאנס ואינו יכול לבוא לידי גמר מעשה, יש לו מחשבה טוביה בלי מעשה, וזהו מחשבה טוביה הקב"ה מצרפה למעשה, שהקב"ה מצרף המחשבה טוביה של הצדיק העובד לשם, עם המעשה הטוב של מי שעשה המצוה שלא לשם, וביחד יש כאן מצוה שיש לה גופו ונשמה��. עכדה"ק.

וכיוון שהיתה לו מחשבה טוביה תמיד לקיים המצוות, ובעה"ר נסתלק בדמי ימי וכעת אין ביכולתו לקיים מצוות אלו, מוטל עליו לגמר את המעשים טובים שלו, ואז יחשב לו ג"כ כאילו מקיים את כל מצוות התורה גם עתה, וכמו שאמרו רоз"ל (תענית דף ה' ע"ב) יעקב אבינו לא מת (פירושי אלא חי הוא לעולם), מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים. כמו כן אפשר לומר על רבי מרדכי, **רבי מרדכי לא מת, אלא הוא חי עמו ע"י** שימושך ללבת בדרכיו תמיד.

ולענינו ייל ג"כ דזהו הכוונה בגمرا שבת הנ"ל כל העוסה מצוה **כמאמра**, פי' המצוה בלימוט שיש כאן בין המחשבה טוביה (של הצדיק שפועל שיקימיו בני ישראל מצוות ומעשים טובים) ובין המעשה עצמה של האנשים המקיימים המצוה, אין מברירים אותו בשורות רעות, פי' כשבא לעלה מבשרים אותו רק בשורות טובות, שלא יארכו עוד ימי הגלות, אלא ברגע קומו אבקץ בב"א, וכל זה בזכות שפועל הצדיק ועשה חלקו לקרב את הגאולה, **ועפי"ז מובן הסמכות למ"ש מקודם היישב לעשות מצווה ונאנס ולא עשה**.

*

ועפי"ז יתבהיר מאמר הכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, פי' שאני מסתכל על מעשיהם הטובים שעשו האבות, ולא זו בלבד, אלא וארא אל האבות, שאני מסתכל על מה שרצו תמיד לקדש שם שמים ברבים עוד ועוד, ולהפיץ דבר ה' בכל העולם, על זה ג"כ אני מסתכל, ובשער רצונם הזה אני מבטל גזירות הגלות מעל ישראל, וככ"ל, וע"כ וגם אני שמעתי את נאקה בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותן, ודוו"ק.

وعיין בספר "ישmach משה" על תנ"ך בהקדמה (קונטרטס תהלה למשה דף י"א ע"ב), שכותב זול"ק:

מבואר בזוהר תרומה דף קכ"ח ע"ב, שהוא זכה בעי לממד' בתור חייבא וכו' בגין דיתחשב עלי' כאילו הוא ברא לי, ודאי فهو שבחא דיסתלק بي' יקרא דקוב"ה יתר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באחרון ורבים השיב מעון', וככתב בריתני הייתה אותו החיים והשלום. ועיי"ש בדף קכ"ט ע"א כמה הפליגו שם **כמה גודלים זכות הצדיקים שמוחזרים רשיעים בתשובה.**

וכותב עוד שם: וכן שמעתי מאדמוני' ז"ל, אשר סיפר לו מוזל"יה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רשי"י ז"ל עם הרב הקדוש ר' איציקל מדראהabitsh, ושאל רשי"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, איזה זכות ומזכה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששמעו שمرיעין בכל העולמות עם בנו הרב הנ"ל. והשיב לו ר' איציקל הנ"ל, איך שלומד תורה לשם. ולא נתקorra דעתו של רשי"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבני הרבה לטגן את עצמו בטעניות וסיגופים, וגם בזה לא נתקorra דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמ"ח וצדקה ופייר נתן

(ו) וכן כן אפשר לומר על רבינו מרדכי ז"ל, שבדק טכין השוויב כדי להציג רבים מעון מאכילות אסורות, וכך שכתב בשווית טוב טעם ודעת להגאון מהרש"ק ז"ל (ח'יא בפתחי שערים) ז"ל: "ויהלויא כד שכיבנה יפוק לקדמאנא זכות זה מה שבירעתי הרעה הזה מן העולם" (ז'דברים אללו כתוב אוזות השוחט וע מעලלים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו). כמו כן, יעמדו הזכות הזה לרבי מרדכי ז"ל בעלותו השמיימה.

לאביווינים וכדומה, ועוד לא נתקorraה דעתו. שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רשיי זיל, ונחה דעתו הקדשה מה שמרעישים אותו כל הפליה של מעלה, ע"כ.

*

וכעת שעלה למרום הרה"ץ רבוי מרדכי זצ"ל, אשר כל ימי קירב לבות ישראל לאביהם שבשמים, וכאשר הגיע לעולם העליון מראים לו את פעולתו הטובות ומתראה אל האבות, כניל וארא אל האבות, וכאשר מתראה עם האבות הקדושים, נבקש בעת מתו שימליך טוב בעדיינו ויעשה רוש במרומים לפעול את גואלינו ופדות נפשינו, ושיקוים בנו והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לחת אותה וגוי, בב"א.

*

(ב) גם עצם פטירתו לחיה עוה"ב בדמי ימי מורה על זה שהיה איש צדיק, ובזודאי זכה ביוםיו הקצרים ל"ע לפועל כאיש זקן בשנים במלוי תפקידן, וכיודע מה שכתב הרמב"ם זצ"ל באגרת לבנו הגאון ר' אברהם, אשר מי שחתחמו ימי במחרה ואכמ"ל, כאשר האדם משלים את נפשו בקיום התורה ומצוות אין לו מה לעשות עוד בעוה"ז, וכמו שידוע מהרה"ק מרוזין זי"ע ששאלו אחד מהצדיקים לאחר פטירת אחיו הרה"ק רבוי אברהם זצ"ל בדמי ימיו, ושאלו צדיק אחד מה זה שהחיו נפטר בדמי ימיו, וכן אביו הרה"ק רבוי שלום שכנא מפרabiיטש זצ"ל, וגם זקינו הרה"ק רבוי אברהם המלאך זי"ע, והשיב הרה"ק מרוזין בזה"ל: וואס מיינט איר, מען קומט דיא אויף די וועלט זיך צו פראקען (פי) לשבעו סטס מתענוגי עולם הזה) מיטוט זיך אפ וואס מיהאט צו טוון אונ מאגיגיט ארויף אויבן, עכלה"ק, וכן ידוע שהרוזינער בעצמו ג"כ נפטר בהיותו בן ני שנה לערך.

ואפשר לומר עוד באופן אחר קצר לעניינו בביור דברי רשיי שכות וארא אל האבות, דהנה כל אחד מאתנו צריך ללכת בדרכי

אבות, ולעשות כמעשה אברהם יצחק ויעקב שהיו מגליםשמו יתברך בעולם, ובארהם אבינו ה' מחרז אחרי בני אדם להכנים תחת כנפי השכינה כמו שכותב "ואות הנפש אשר עשו בחרן", ודרשו חז"ל שהי' אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, וכמ"ש הרמב"ם (הלי ע"ז פ"א ה"ג) כיון שהכיר [אברהם אבינו ע"ה את בוראו] . . התחליל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם, ולהיהודים שיש שם אלה אחד לכל העולם ولو ראיו לעבוד, והי' מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל-עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו וושאlein לו על דבריו, הי' מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרכם האמת, עד שנתקבזו אליו אלפיים ורבעות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיר הגודל זהה, וחיבר בו ספריהם והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, וייצחק הוודייע ליעקב, ומיניו למד, וישב מלמד ומזהיר כל הנלויים עליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל אחד ממונה כדי שלא תשכח הלימוד. והי' הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשה בעולם אומה שהיא יודעת את ה', עכ"ל.

וכיוון שרבי מרדכי קירב את בני ישראל ע"י מצות הכנסת אורחים, אשר אמרו חז"ל (שבת קכ"ז ע"א) גודלה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, וכיון שיש בכלל מאותםמנה, אם כן بما שקיים מצות הכנסת אורחים הרי הכנסת את השכינה לתוך ביתו, וכאשר קירב את האורחים ממילא זכה להשתתת שכינת ה' על ישראל, והוא פשוט.

וראיתתי בספר של שי"ב תפארת חיים שכותב בסיום משניות (עמוד ר' ר'יב) וז"ל: ושמעתינו אומרם בשם הצדיק הקדוש מויזנץ בעל ההילולא זי"ע (בעל אהבת ישראל) שהתנצל לאחד ממקורביו שעשה חשבון הנפש בעצמו, ורעדו כל אברהם בראשותו את עצמו כי מכף רgel ועד ראש אין בו מותום, אמן באוטו רגע צהלו פניו הקדושים וניחם את עצמו ואמր, הלא דברי חכז"ל שריריהם

וקיימים והם אמרו (אבות פ"ג מ"ג) כל שרות הברית נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, ואני יודע בנפשי שאני אוהב את כל איש אשר בשם ישראל יכונה, וממילא גם הם אוהבים אותו כי כמיים הפנים לפנים כן לב האדם (משלוי כ"ז, י"ט), וכן כתבו המפרשים מה שאמרה רבקה לעקב (בראשית כ"ז מ"ג-מ"ה) קום ברוח לך וגו' עד אשר תשוב חמת אחיך ממק', הימנו שם אתה לא תכuous על אחיך וישוב חמת אחיך ממק', זה יהיה לך אותן ומופת שגם אחיך לא יכuous عليك. אמנס כן מורה עלה על ראשך אפשר שאהבה זו היא אהבה התלויה בדבר ואינה מתקיימת, אבל אחרי שובי נחמתי שאי אפשר שתהה אהבה התלויה בדבר אם אני יודע שאין אני שום בעל דבר, כיון שאיני מחזיק את עצמי בהתנסאות, ואם כן ניחא שפיר שרות הברית נוחה הימני ורוח המקום נוחה הימני, עכ"ל עיישי".

נמצא מדבריו דהא בהא תליא, כדי שיהא רוח המקום נוח הימנו צריך להיות רוח הברית נוחה הימנו, וכमבוואר בפירוש במשנה דאבות, וממילא מי שיש לו אהבת ישראל אמיתית, סימנא מילתא הוא שהוא אהוב הי' אמיתי, וכן כתובנו לעיל בביור פסוק אז נדברו יראי הי', הוא בתנאי איש אל רעהו, שהוא אוהב את כל אחד מישראל כנפשו.

ובאמת מצינו הדברים האלה ממש בספרה"ק נועם אלימלך בראש פרשטיינו (וארא, ד"ה וידבר) ז"ל בתוך הדברים, ו"יל זהו כוונת רשי"י ז"ל וידבר אלקים דיבר אותו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, וכדייאתא במדרש שהטיח דברים כלפי מעלה, ובאמת ח"ו שימוש רבינו ע"ה יטיח דברים נגד השיעית, רק זה הי' מחתמת גודל אהבת ישראל, וזה מורה על גודל אהבת הבורא ית"ש. והפי' לכך וידבר אלקים כו' כלומר ע"פ שהי' ראוי לדבר אותו משפט על שהקשה לדבר כו', אך מחתמת שהי' מגודל אהבת ישראל שהיא אהבת הבורא ית"ש, לנו' ויאמר אליו אני הי' שהיא אמרה רכה באהבה וכו', עכדה"ק עיישי".

וכאמור שאצל רבי מרדכי ראו דבר זה, שלא השגיח על כוחות עצמו כלום רק כל מעינייו הייתה להטיב עם ישראל, והוא יותר מסימן טוב אוזות מהות נפשו הטהורה, שהי' ירא שמים ועובד ה' מנעווריין, ולתפלותיו יקשיב ה' בעת לנאל את ישראל מגלותו בב"א.

ומובא בשם הרבי ר' זושא ז"ע זבעל ערבע קודם שהלך לנו ה' אומר א גוטע נאכט באשעפער א גוטע נאכט אלע אידן, איי וועט מען פרעגן ווי קומט עס צו זושא צו רעדן איזוי א גוטע נאכט באשעפער, נאר איז מיהאט ליב די קינדער האט מען ליב דעם טاطן, ע"כ תוכן הלשון. והיינו כדברינו, אהבת ישראל קשורה באהבת השיעית, והא בהא תלייא, ואי אפשר אהוב את השיעית אם אינו אהוב את ישראל.

והנה איתא בירושלים (שקלים פ"ב ה"ה) אין עושין נפשות לצדיקים, דבריהם הון הון זכרונם. ואפשר לפירוש דברי הירושלמי דבריהם הון הון זכרונם, שסובב על אלף היהודים אשר הוושברו בפטירתו של רבי מרדכי זצ"ל, והעלו לשבח את זכרו, אם במעשה החסד המופלאים שלו באהבת ישראל, או בתפלותיו הנרגשות או במעשי הכנסת אורחים שלו, יחד כולם הוזדו ואמרו, זהו בן עולם הבא, ונתקיים אצלו כל שרות הבריות נוחה הימנו רוח המקומות נוחה הימנה, כיון שללאחר פטירתו שפטותיהם של בני אדם דובבות וממשיכות לספר אוזות המעשים טובים שעשה במשך שנים חיותו על האדמה, וממילא רוח המקום נוחה הימנו.

*

ונתקיים אצלו מאמר הכתוב במגילת אסתר **ומרדכי ישב בשער המלך** - מלכו של עולם אשר לשם נקרא עת לאור באור החיים בגין עדן העליון, והוא יושב **בשער המלך**, כי אהבת ישראל שהיתה טבועה בו, היא השער לכל התורה כולה, וכמما אמר היל שאמר להגר (שבת ל"א ע"א) מה דעת שני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה. וכיון שהי' אהוב את ישראל בנפשו, ממילא זוכה עת לישב בשער המלך, בגין עדן העליון וכnen"ל.

ועל האי שופרא אפשר להמליץ עודamar הכתוב ומרדי כי ישב בשער המלך, זהנה מובה הרבה בספרים הקי' שזו היא דרך של הצדיקים, שלעולם הם קטנים עני עצם כאילו לא התחלו עדין כלום בעבודת השicity, ועודין עומדים בשער המלך, וכאשר ראו אותו מקיים מצות הכנסת אורחים ומוצאות גמלות חסדים בכל יום מחדש, ראו בחוש שהוא מקיים מקרה זה, ומרדי יושב בשער המלך, כי תמיד דימה במחשבתו שעדיין עומד רק בשער המלך ולא התחל עדיין לעשות כלום בעבודת השicity, והרי הוא כאילו עומד רק **בשער המלך** מלכו של עולם, וע"כ רצה תמיד לקיים מצות עוד יותר מוקודם. ועליו אפשר לומר באמת מה שאמרו על חזקיי המלך (ב"יק ט"ז ע"ב) וכבוד עשו לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו וכו' קיים זה מה שכותב בזה.

*

ובזה יש לפреш פסוקי קריית שמע, שהוא קבלת על מלכות שמיים (וכמו שנטקירים אצל רבינו מרדי צ"ל, שיצאה נשמתו בטהרה באמצעות אמרת פסוקי קריית שמע), שאומרים תחילת שמע ישראל ה' אלקיינו ה' אחד, ואהבת את ה' אלקיך וגוי, דמרמז ג"כ עניין הניל, דמקודם אומרים שמע (בלשון יחיד, דכולים כאחד) ישראל, והיינו שמאירים בזה גודל אהבתינו לישראל, ורק אז יש חשיבות למה שאומרים ה' אלקינו. וזהו שמרזים כשאומרים אח"כ ה' אחד, דאוריתא וקוב"ה ויישראל חד הוא, וכמו שהשicity הוא אחד, כמו כן ברצונו ית' שכד יישראל יהיו כגוף אחד, ואח"כ אומרים ואהבת את ה' אלקיך וגוי.

ומכיוון שרבי מרדי עסק במצות הכנסת אורחים כל ימיו מלחמת אהבת ישראל שבורה בקרבו, لكن נсталק לחיה עולם הבא בעת אמרת פסוקים אלו, שבזה נסתימנו שנוטיו עלי אדמות, והוא ג"כ סימנא מילתה על נשמתו, שכד מאוויאו תמיד היו שמע ישראל, להטיב עם ישראל, ה' אלקינו ה' אחד, כי זו הייתה עיקר שאיפתו במשך כל שנות חייו בעזה".

ואפשר לומר עוד מענין זה, דהנה ידועDKודם קראית שמע צרייכים לקבל על מלכות שמים, וגם קודם התפילה בבוקר מובא מהאריז"ל לקבל עליו מצות אהבת לרעך כמוך, והטעם כנ"ל, דבלי מדת השלום עם כל ישראל אי אפשר לו לקבל עליו על מלכות שמים בשלימות.

וגם דבר זה נתקיים ברבי מרדכי זצ"ל, שהי' תמיד מביא לאנשים kaooyu לשtotot לפני התפלה, ואחר התפלה הי' נותן מזונות וויש, וכל זה לקיים דברי האריז"ל הנ"ל שכטב שצricht האדם לקבל על עצמו מצות הכנסת אורחים לפני התפלה.

והנה כבר הזכרנו לעיל דברי מרדכי זצ"ל שנסתלק בדים ימי הי' מהצדיקים אשר אליהם כתוב הרמב"ם ז"ל אשר מי שחתמו ימי במהרה. ואפשר להוסיף עוד, דadraba, כיון שההעסק כל כך בקיים מצות שיש בהם משום אהבת ישראל, כגון גמילות חסדים והכנסת אורחים, ואם יקשה אדם איך שייך שישתלק בדים ימי, הלא אמרו חז"ל אלו דברים שהאדם אוכל פירוטיהם בעולם הזה והקרו קיימת לו לעולם הבא וכו' וגמילות חסדים וכו' והכנסת אורחים, ואיך מסוגל לאריות ימים ומדוע נסתלק בגין צער כל כך.

אך לפ"יד הרמב"ם ז"ל אשר מי שחתמו ימי במהרה, ואדרבה ע"י שההעסק במצוות אלו שיש בהם משום אהבת ישראל, הרי בזה נחשב לו כאילו קיימן כל התורה כולה, גם אותן המצוות ששיכלים רק לכהנים או ללוויים, וככיווע מספה"ק יש מה שפה (פרשת שמוט) בשם ספה"ק בית שמואל אחרון, לפרש מ"ש בוגמא (שבת דף ל"א ע"א) מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאו אמר גיירני על מנת שתלמידני כל התורה כולה כשהוא עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבניין שביוזו, אתה لكمיה דהיל גייריה, אמר ליה דעתך שני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואיך פירושה היא זיל גמור ע"כ.

וכתיב ז"ל, והנה לכוארה תמורה מאד על הגור, מה ראה לשtotot זה לומר שלמדנו כל התורה כולה כשהוא עומד על רגל

אחד, גם צ"ב האיך נכלל כל התורה כולה במצות ואהבת לרעך כמוך. ופירש דהנה איתא שכל אחד מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצוות, ואם לא זכה לקיים הכל, מוכחה הוא שוב להתגלל זהה העולם כדי לקיים כלום. ויזוע גם כן דכל מצוה הוא מכובן נגדابر אחד שבגוף האדם, ומכל מצוה שהאדם מקיים נעשה מזה לבוש וחולקה דברנן וטלית נאה לעולם הבא בגין עזון, והיוות שיש רמי"ח אברים ושס"ה גידים באדם, ע"כ ע"י שמקיים כל התרי"ג מצוות קונה ועשה לו חלקה דברנן לנשנתו בעולם הבא, ולכן מי שלא זכה בחיוו לקיים כל תרי"ג מצוות, מוכחה הוא להתגלל שנית זהה העולם ולקיים כראוי. ופירשו בזה הכתוב (תהילים י"ט) תורה ה' תמיימה משיבת נפש, שزاد האדם לקיים כל מצות ה' בשלימות, שתהייה תמיימה ולא יחסר ממנו כלום, דאל"כ משיבת נפש, מוכחה הוא שוב להתגלל בזה העולם עד שישלימו שנית. ואת זה לא רצה הגור שיצטרך להתגלל שנית בזה העולם, ע"כ ביקש עצה ודרך שיוכל לתקן כל התרי"ג מצוות בפעם הזאת שהוא בעולם. והנה רגל הוא לשונו פעם, כמו (במדבר כ"ב) שלש רגלים, ועל כן אמר גיירני על מנת שתלמידני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, שאוכל לקיים כל התורה בפעם הזאת שאני עומד בעולם הזה ולא אצטרך שוב להתגלל.

ולכן דחפו שמא באמת הבניין, כי איך אפשר שאדם יקיים כל המצוות, הרי יש מצות שניינו רק לכחנים או ללוים וישראלים, ויש שאינם שייכים רק בזמן שבית המקדש קיים, ואיך יתכו שיקיים הכל בעולם הזה. אולם כשבא לפני הילל, נתנו לו על זה ב' עצות, חדא, מה דעתך שני לתרברך לא תעביד, כלומר דעתך שכולל עצמו עם כל ישראל ביחד ויש אהבה ואחדות בין איש לרעהו, עי"ז נחشب המצווה שמקיים הוא כאילו גם חבירו קיימנו, וכן מה שמקיים חבירו נחشب כאילו הוא מקיימנו ג"כ, עכתו"ד עי"יש.

וע"כ כיון שהיתה לו באמת מזות אהבת ישראל, והתעסק במצוות גמלות חסדים והכנסת אורחים, אם כן הרי בודאי נחشب

לו כאילו קיים כל התורה כולה, וממילא השלים ימי במהרה, ולא קשה מידי, כי ע"י מזת האבת ישראל שהיתה בו, נחשב לו כאילו קיים בפועל ממש כל המצוות, והשלים את נפשו ב מהרה, ודוו"ק.

ומובא במדרש ויקרא רבה (פ"ה) על פסוק שהפזרה ישראל, מה דרכו של שֶׁה לְקָה בַּאֲחֵד מְאָרוֹיו וְכָלָם מְרוֹגִישִׁים, ר"ל שדרךו של השה כל העדר מתחברים ביחד, וכשאחד לוקה ברגלו והוא עומדת יעדמו כולם, וכן ישראל, אם אחד חוטא כולם ערבים בעדו.

ואיתא במדרש שמות רבה (פ"ב, ב), אמרו רבותינו, כשהי' מרעיה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברוח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בירכה של מים ועמד הגדי לשתו. כיון שהגיע משה עצמו, אמר, אני לא הייתי יודע שרצ היהת מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתפיו והי' מהלך. אמר הקב"ה, יש לך רחמים לנוהג צאנו של בשר ודם כך, חייך אתה תרעה צאנו ישראל. הו ומשה hei רועה. עכ"ל.

וכן ראו אצל רבינו מרדכי זצ"ל, שהי' לבו רחום תמיד לנוהג צאנו של בשר ודם, להטיב עם ישראל, שהוא כל רצונם של הצדיקים בכל דור ודור, וזהו הייתה כל חיותו לראות אנשים מישראל כאשר הם אוכלים ושותים ומשבעים את נפשם, כמו שכתב בספרה"ק תפארת שלמה לפרש הכתוב (טהילים ד' ח') נתת שמחה בלבבי מאה דגנים ותירושים רבים, שודוד המלך ע"ה אמר, נתת שמחה בלבבי כאשר אני רואה דגנים ותירושים רבים, כאשר יש לבני ישראל כל טוב, הצדיק שמח בזה שמחה יתרה, עכטו"ד.

ויש להסמיד לזה מקרה שלאחריו שם, בשלום ייחדיו אשכבה ואישן כי אתה ה' לבד בבטח תושיבנו, דהיינו שהי' אוהב את ישראל ונתן שמחה בלבו מאה דגנים ותירושים של ישראל, בשכר זאת בשלום ייחדיו אשכבה ואישן, שיוכל לנוח בשלום על משכבו עד עת יקום לתחיית המתים בביאת גוא"ץ בב"א.

*

והנה בודאי שמחמת מעשי הטובים בין אדם למקום ובין אדם לחברו, הוא חוסה עתה תחת צלו של הקב"ה בעצמו, וכן שדרשו חז"ל בירושלמי (תענית פ"ד ה"ב, וילקוט שמעוני בשלה ט"ו, רנ"א) על פסוק (ישעיה נ"א, ט"ז) ואשימים דברי בפיך זו תורה, ובצל ידי כסיתך, זו גמilot חסדים, למלך כל מי שהוא עוסק בתורה ובגמilot חסדים זוכה לישב בצלו של הקב"ה.

וכן אמרו (ילקוט שמעוני רות ב', תר"ב) גדול כוחן של גומלי חסדים, שאין חוסין לא בצל כנפי הארץ, ולא בצל כנפי השחר, ולא בצל כנפי המשמש, ולא בצל כנפי הכרובים, ולא בצל כנפי החיות, אלא בצלו של הקדוש ברוך הוא.

ועוד אמרו (דרך ארץ רביה, פ"ב) הרחמנין ומאכili רעבים, ומשקי צמאים, ומלבישי ערומים, ומלחקי צדקות, עליהם כתוב אומר (ישעיה ג' י') אמרו צדיק כי טוב, ומשיים הכתוב, כי פרי מעלהיהם יאכלו.

רבי מרדכי הצדיק אשר נגדע מأتנו בפתע פתאות כשהוא בשיא פריחתו, היה מפורסם ברחמנותו ובמדת טובו, האכיל רעבים והשקה צמאים וכו', וכל פעולותיו הכהירות לתורה ולחסד, הן ליחיד והן לרבים, היו מעוטפות בהארת פנים, שעל זה אמרו חז"ל (כתובות קי"א ע"ב) ולבן שניים מחלב - טוב המלבין شيئاם לחברו, יותר משקהו חלב, עיין שם.

ולענין רבי מרדכי צ"ל אפשר לומר, שלא זו בלבד שהוא מלביין شيئاם לחברו, דהלא hei מקבל את כל האדם תמיד בהארת פניו ובחיוoco הלבבי, ונתקיים אצלו מאמר הנ"ל **טוב המלבין شيئاם לחברו**, ועוד יותר, שהיה גם משקהו חלב, כי כך הייתה דרכו להשkont את אורתיה ישראל קאו"ע וחלב ולא פסק מעבודת הקודש של הכנסת אורחים בכל שעות היום, וא"כ מכל שכן שהיה בו תרתי למעליותא, הן מה שהלבין شيئاם לחברו, והן מה שהשקהו חלב.

ובודאי יתקיים בו מה שאמרו חז"ל שחוסה בצלו של הקב"ה, ובודאי חוסה גם במחיצתם של זקנינו הקדושים זי"ע צדיקי עולם, שהיה קשור עליהם בכלל לבו ונפשו, וככאמר חז"ל (ילוקוט שמעוני משלוי י"ב, תפקמ"ט) כל מי שישן על מיטתו בלילה ומחשב בלבו ואומר, למחר אני משכים ועשה טובה עם פלוני, עתיד לשnoch עם הצדיקים לעתיד לבוא, ע"כ.

ובכל מעשי הטובים הי' שליחו של הקב"ה, כMOVEDA בספה"ק שבט מוסר (פרק ל') "שהקדוש ברוך הוא מקור הצדקות והחסדים, ותמיד בלי הפסק רגע עשו צדקה וחסד בעולמו עם הכלל עם הפרט וכו', **כשיזדמן ביד האדם לעשות צדקה וחסד נמצא שהקב"ה עשהו שלווה**, והשליח כמשל ע"ז שלווה של אדם כמותו וכו', וכמה מהכבד ומהעליה הגיע לו מעלונים ותחתונים כי מלאכי עליו וישמרותו ויכבדו בידועם דשלוחו של מקום זה והמכבד לשלייח כאלו מכבד למי שלווה" וכו' עי"ש.

*

ובודאי הי' מיחדי סגולה שבדור, יחיד ממש, וכשמו כן הוא, כי אמרו חז"ל (אסתר רבה ו, ז') על פסוק איש יהודי היה ושמו מרודי, אל תקרא יהודי אלא יחידי. דאף שהיה מופלג בכל המעלות שננו חכמים, אבל הי' יחיד ומיעוד במדות החסד ובהכנות אורחים, ולבו הי' לב טוב ורחום לכל אחד מישראל, וכדמצינו באבות (פרק ב' משנה י"ג) אמר להם (רבנן יוחנן בן זכאי לתלמידיו) צאו וראו איזה היא דרך טובה שידבק בה האדם וכו', ר' אלעזר אמר לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכל דבריו דבריכם. דהרי כל המדות כוללים לב טוב, דמי שיש לו לב טוב לרchrom על ישראל, מミלא לא יעשה שום רע ח"ו גם נגד הקב"ה כביבול וכמובן, כדי שלא לגרום צער לשכינה הקדושה כביבול, והוא עצה מה שכתבנו לעלה מהנועם אלימלך ועוד, דאהבת ישראל ואהבת הש"ית אחת היא.

ובסיום המגילה (אסתר י', ג') כי מרוצי היהודי משנה למלך אחشورש וגוזל ליהודים ורצו לכל אחיו, ובתרגום הוא מרוצי

הדומה לכוכב נוגה הזרה בין הכוכבים, ודומה לקרני האור הבוקעים עם שחר וכוי, והטעם בזה, כי hei גדול ליהודים, כל חפכו ורצוינו הייתה להיטיב ליהודים אחרים, וכמו שכטב שם בטרגום, ורצוי לרוב אחיו "וּרְעֵי בָּסְגִּיאֹתָהוּן דָאַחֲוֵי", (פי', ורצה בגדותם של אחיו). ולכן הוא דומה לכוכב נוגה הזרה בין הכוכבים, דרוש טוב לעמו ודבר שלוות לכל זרווע, دائمיד hei דורש טוב לעמו, כמה יכול להיטיב להם יותר, ולכן זכה להיות כוכב נוגה הזרה בין הכוכבים שהם ברקיע, וכמאמיר הנביא, והמזהירים יזהירו כזורה הרקיע וגוי.

*

ודכירנא כד הוינא טליה בגין שעשרה שנה, הייתה במשך ג' חדשים בעיר אנטוורפן אצל דודי, והתפלתי בבית מדרשו של הצעה"ק רבוי איציקל משעוזוArsik זי"ע, וברוב חסידותו וענוותנותו ביקשתי להתרחק מעונו הטהור, והזמן אותו לאכול בביתו כל יום ג' סעודות (וכמובן שדודי לא הסכים לכך, רק שאתארח אצלו) ולא יכולתי לסרב להרחה"ק רבוי איציקל זצ"ל, והתארחתني אצלו.

מצות הכנסת אורחים מה היא, ראייתי אצל הצדיק הניל, כאשר שימש אותי בעצמו בשמחה רבה וכמו עבר המשמש לרבו, והcin ליא את האוכל כמה פעמים ביום, לערך ג' חדשים. רק מפעם לפעם אחת נתן לי רשות לפנות לבית דודי, ובתחילת שבתי שהוא מקיים מצות הכנסת אורחים במדה מופלגת כזו רק לבוגדי, אבל אח"כ נוכחתי לדעת שכד הוא מקיים מצות הכנסת אורחים עבור כל אורח ואורה שבא לצל קורתו, אלא שההבדל هي שאורחים אחרים התאכטנו שם רק לסעודה אחת או שתיים, ואני שהיתי שם כמה חדשים.

בاليויתי שם פקד עלי ללימוד בחברותא עם חתנו הגה"ק רבינו יענקלע שליט"א, וכן למדנו יחד ג' חדשים, ועליו היו יכולם לומר מה שרגיל בפי העולם "אן אידיעם איז אשטייך שווער", כי שימושnosti בעצמו ג"כ כמה פעמים, ממש כדרך של חותנו.

הצדיק הנ"ל, וענוותנתנו של רבי יענקעלע ראייתי באופן נעלם שאין לשער כלל.

בעת ההוא שהה במעון הקיט, וגם אני זכיתי להתלוות אליו שם, והיהתי עם הרבי ר' איציקל בחדר אחד, ולמדתי כל הלילה, והרביה ה'י מוסב על מטתו כל הלילה עם הכווע על ראשו הטהור, והייתי מסתכל מפעם לפעם כדי לראות את מעשיו של רבי איציקל, וראייתי שמשך כל הלילה לא פסק פומי' מגירסא, שפטותיו היו דובבות בהשקט שלא אשמע. כאשר סיפרתי את הדבר הזה לחתנו רבי יענקעלע, אמר לי שהותנו וגילום על לשונו כמה מסכתות הש"ס, שהוא לומד ומסיים בעל פה כמעט מדי יום ביוומו.

בערב סוכות נשברה רגלו של רבי איציקל, והרופאים הינו הגבש על רגלו, ופקדו עליו לשחות בבית החולים, ולשכוב במטה לשמשך זמן. מובן שהרביה לא הסכים לזה ו אמר שרצונו עז לשחות בביתו כדי לקיים מצות סוכה כראוי, ואמר שאפשר להביא את המטה המיוחדת שהיתה לו בבית החולים לתוך הסוכה, וכן עשו.

שאלתי את רבי איציקל ז"ע להסתמכו שאישן ג"כ על איזה ספסל בתוך סוכה, והיות ואני מצונן ומשתעל מאוד, לא הסכים דודיו שאישן אצלו בסוכה, כי hei סכנה לישן בסוכה באותו המצב שהייתי אז. וענה לי (מגדול אהבת ישראל) לא, הוא לא מסכים שאישן על הפסל, אלא שאישן אותו ביחד על מטתו. אף לאחר שאמרתי לו שמורגל אני לישן על הפסל, ובמטתו אני מפחד שבאמצע השינה אפרק לרגלו, ומחרמת פחד זה לא יהיה ביכלתי לישן כראוי, עדין לא הסכמה דעתו בשום אופן שאישן על הפסל, אלא שאבא לישן ביחד עמו על מטתו.

לא הייתה לי ברירה, באתי לישן אותו ביחד על מטתו, וכאשר ישבתי על המטה ביקשתי מהרביה שימחול לי, ואמרתי לו עוד הפעם שבאמת מפחד אני לישן כך על ידו מחמת טעם הנ"ל, אז אמר לי שהו מאסכים שאישן על הפסל בתנאי שאישן עם

דברי תורה מכטב תנחומים לא

הטיליפ שלו, כדי שייחם לי, והסכמתי לזה, לקחתי הטיליפ והלכתי לישן על הספהל.

בעת ההוא היתי משתעל כלבי או גידות, ומ"מ בעת שি�שנתי עם הטיליפ של הרבי לא השתעלתי בכלל. ובזכות קדושת מלבושו של הרבי ר' איציקל, הוא הטיליפ, חלמתי אז חלום יפה שראיתי בחלומי אחד מהצדיקים הקודמים לפני פניהם ועשרות שנים, ובבוקר שלאחריו סיירתי אודות חלומי להרבי, ואכמ"ל.

*

העליתי כל זה על הכתב כאן, מחמת שראיתי אצל רבי איציקל גדולתו במדת אהבת ישראל, ואין שצדיק וקדוש כזה שימוש אותו עם אהבה כזאת.

וכאשר רأיתי את רבי מררכי זצ"ל ששימש אותי אז, ועודד אותי וחיזק את לבני כשהרגשתי בטוב והי לי חום, ובא אליו עוד הפעם ועוד הפעם לשאול אותו איך הנני מרגיש, והביא לי טיב חדש לרפאות אותי, ואמר כי הטמי הזוהה רפואה גדולה למחלתי. ובאמת עזר לי הרבה ולא הרפה ממני עד שהעליה חיווך על שפתיו. בתוך דבריו אמר לי שהשיות יעוזר והחום ירד מהר, ואחר שישנתי קצת בא אליו עוד הפעם ושאל אותו איך אני מרגיש, אמרתי לו כמובן לי שהחום ירד, שביה אינני מרגיש יותר את החום. שמחתו על כך הייתה אין לשער - كانوا מצא אוצר גדול, כי כך היא דרכם של הצדיקים באhabתם את כל אחד מישראל בנפשם.

גם רأיתי את רבי מררכי כאשר הlk' מקום למקום הלוך וחזור, והרגשתי עובdotו בקודש, איך שהוא תמיד הlk' לחפש אורח חדש, כדי שיוכל לקיים מצות הכנסת אורחים להחיות עוד נפש מישראל, כדוגמא ממש כמו שראיתי אצל רבי איציקל ז"ע.

*

והאמת שלאו כל אחד יכול להעיד על זה, כי לאו כל אדם יכול לחשב מוחשבות כאלו, כי אם מי שמנגד משנות יルドתו בחינוך

כזה, ובבית אבינו ה' ידוע לכל שאצלנו בבית ה' יותר מעשרה אלפיים אורחים שאכלו אצלנו. כמעט כל אחד מבני ארץ ישראל, בנסען למקומות הקדושים אשר במירון, צפת, טבריה (בעת ההוא לא היו אוטובוסים כמו שיש היום, והיו צרכיכם להחכות כמה וכמה שעות בעיר חיפה, שהיא על אם הדרך למירון ולצפת, על אוטובוס שיבילם למקומות הקדושים), ובעת שהיו ממתינים בחיפה, היו משכימים לביתינו להתאכسن אצלנו לשעודה או לinent לילה, וידוע שגם כי מרן אדמור' מסאטمار ז"ע התאכسن אצלנו בא"י כמה פעמים, וכן עוד צדיקים בא"י שהתאכسن אצלנו, ומוצאות הכנסת אורחים הייתה נטועה בדמיינו ובעצמותינו משנים קדמוניות, ומדור דורות, כמו שכ"ק אדמור' שליט"א בעצמו סיפר לי מזקיני רבינו ואלף מוטצען זצ"ל, שכ"ק אדמור' שליט"א התאכسن זמן רב בבתו שביר אראד, וסיפר לי שהיו שם בסדר ליל פסח יותר מששים אורחים. וממילא אצל מי שהמצה הזו תקועה בלבו מדור דורים, וגם בה' שעלה בידי לעשות חיבור על גודל חשיבות מוצאות הכנסת אורחים, אשר בשם "שלאן ישראל כהלהת" יכוונה, لكن התייחס מבחן על גודל הכנסת האורחים שקיים רבינו מרודי זצ"ל יבחליך, איך שעסק בעבודת הקודש במצב יקרה זו.

ולקאים מצוה זו באופן הנ'יל, אי אפשר בשם אופן כי אם למי שהוא מצדיקים הנסתורים שבדור.

*

ובחג הפסח אמרתי לפירוש הפסוק **ובמורה גדול זו גילוי שכינה**.
ידיוע דעתך מביא לקדושה גדולה, וכמו שהקשה בזוהר"ק (בא מ.)
כיון שהמצה מביאה האדם לידי קדושה גדולה א"כ למה אין
אוכלי מצה כל השנה כולה. (ועי' מה שתירץ בס' החינוך שהיתה
הדבר טורה גדול והלוואי שנשמר ה' ימים בהלכתן). והנה מובא
עליל גודלה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

ולפי"ז אף"ל בהקדם עובדא של החתום סופר ז"ע שלא ה'י
מקפיד שלא לאכול מצה שרוי' (געבראקטס) כמו שנוהג אצל

החסידים, אך פעם אחת שינה ממנהגו ולא הרשה בביתו שיأكلו מצה שרווי. והטעם בזה הי', כי נזדמנו אז ב' חסידים מדינית גאליציע להיות בפרענשבורג על חג הפסח, וטרם פרוס חג ה' לי' להם צער גדול שלא יוכלו לקיים כל חומרות הפסח שנוהגים ומחמירין בהיותם ב ביתם. ופגשם החתם סופר ושאלם לمرאה פניהם העוגום, והשיבו לו שאין יודעים מה לעשות כי כאן לא יכולו להחמיר בכל החומרות שנוהגים ב ביתם. והזמינים החתם סופר להיות אורחים על שלחנו למשך כל ימות החג.

אחר מכן ימים ראה אותם החתם סופר עזה"פ והנה מראיהם עדין עוגום, ושאלם לפשר הדבר, והשיבו ששמעו שבבית הרב אין מקפידים שלא לאכול מצה שרווי, והרי הם נזהרים בזה משנים קדמוניות. ואמר להם החתם סופר, שבשנה הזו, לכבוד האורחים, לא יתנו שיאכלו על שלחנו מצה שרווי, וכן עשה, והאורחים החסידים היו על שלחנו למשך כל ימות החג, ע"כ הספר.

הרי לנו מזה שהחתם סופר וייתר על מנהגו שהיו נהוג במשך כמה שנים לכבוד אורחו. אנו רואים אף שבבודאי היו לו גילויים ומדרגות גדולים בעת אכילת מצה, ומ"מ וייתר על זה מכח הכנסת אורחים שלו.

*

ועל פי זה יבואր מ"ש ובמורא גדול זו גילוי שכינה, דכוו>Dגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, וע"כ וייתר החתם סופר על הגילוי שכינה שבבודאי הי' לו בעת אכילת מצה, שمبיאה האדם לקודשה גדולה המקربת אותו להשכינה, כיון>Dגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ע"כ.

*

ובבודאי מי שמקיים מצות הכנסת אורחים אשר היא גדולה מהקבלת פני השכינה, וכמו שקיימים בעצם רבי מרדכי זצ"ל, hari' הי' לו גילוי שכינה בכל ימות השנה, לא רק בפסח, וא"כ בודאי

שנתקיים אצלם ובמורא גדול זו גילוי שכינה, דעתך מורהו הי' שהיי' ליהודים מה לאכול כאשר משכימים לפתחו, ומזה בא ממילא למורה גדול זו גילוי שכינה.

ויש לומר בדרך רמז שרמזו בשמו גודל פחדו ויראותו לקיים מצות הכנסת אורחים, דשםו **מרדף'י** עולה רע"ז, חושבנה-DDIN כחוובנה-DDIN ממש, והיינו כי כל ימיו הי' רועד ופוחד שמא לא קיים מצות הכנסת אורחים כראוי, וכמאמיר הכתוב אשרי אדם מפחד תמיד, ובזוזה"ק על זה שמחוץ תמיד לקיים מצוה כראוי.

ובחג הפסח אמרתני עוד לפחות בדרך רמז, דעתך עבודתינו בלילה זה הוא מצות הכנסת אורחים, ותיכף בהתחלה ההגדה אנו אומרים **כל דכפין יתי יכול כל דצרכי יתי ויפסת**. והנה איתא בגמרה הניל בשבת (דף קכ"ז ע"א) גודלה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

וזהו ובמורא גדול זו גילוי שכינה, צריך שיהא לו מורה גדול אם מקיים כראוי מצוה זו של הכנסת אורחים, שהיא גודלה מהקבלת פני השכינה.

*

עוד יש לרמז באופן אחר קצר, ובמורא גדול זו גילוי שכינה, פי' כפי המורה הנadol שיש לו, כמאמיר הכתוב אשרי אדם מפחד תמיד, כך הוא **הגילוי שכינה**, אדם מתירא מאד ומהדר לקיים מצות הכנסת אורחים בלילה זה, אז בזודאי זוכה לגילוי שכינה.

עוד יש לרמז במי"ש זו **giloi shechina**, אדם מקיים הכנסת אורחים כראוי, שמכניס כל אורחה לביתו, זוכהшибוא אליו אליו הנביא זל"ט, כמו שידוע העובדא באביו של הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, הרה"צ רבי אליעזר זצ"ל, שהיי' דר בכפר, והי' מכניס אורחים גדול. שליחים מיעודיים היו יוצאים בפקודתו לחזור אחרי עובי-אורח ולהכניסם לביתו, ולאחר שהאכלים והשקים היה נוטן להם גם מתנות וצדקה לדרכן.

התנהגותו במידה הכנסת אורחים עשתה רושם גדול למעלה והחליטו להעמידו באיזה נסיוון. אמר השטן: "אני אלך ואנסנו", וAli'i הנביא אמר: "לא, כי מוטב שאני אלך". החליטו לשלוח את אליו הנביא לשם כך.

בא Ali'i הנביא ביום השבת אחר הצהרים בדמות עני עובר ושב ההולך במקלו ובתרמילו. נכנס אליו ואמר: "שבתא טבא!!" ר' אליעזר לא התקczę על חוצפת העני לחסל את השבת בפניו, לא גער בו ולא באיש אותו, אלא נתן לו מיד סעודה שלישית, ובמוצאי שבת נתן לו סעודת מלאה מלכה, ולמהורת ביום הראשון נתן לו גם נדבה הגונה, ולא הזכיר לו כלל עון בוואו אליו מן הדרך בעצם יום השבת עם חפציו ומטלתו.

כשראה אליו הנביא את התנהגותו הטובה, נתגלה אליו ו אמר לו :

- דע שאנכי אליו, ובאתך לנסתך, ובזכות שעמדת בנסיוון לבלי לביש את האורחים הבאים אליו, תזכה לבן שיאיר את עני ישראל.

ברכתו של Ali'i נתקיימה, ור' אליעזר זכה להולד את הבש"ט.

עוד מסופר אודות אביהם של האחים הקדושים הרב ר' אלימלך מלזענסק ז"יע ואחיו הרב ר' זוסיא מאניפולי ז"יע, שהיה דר בכפר בבית מזינה, והיה מכnis-אורחים גדול.

פעם אחת באה בשם חבורה של לימה של קבצנים. בעל הבית ואשתו קיבלו אותם בסבר פנים יפות, ונתנו להם לאכול ולשתות ומקום ללון. והקבצנים ביקשו מאטם שייסיקו להם המרחץ, שירחזו בו, והם מילאו בקשתם.

והיה ביןיהם עני אחד, שהיה חולה ומוכה שחין מכף רגלו ועד קדקדו, ואיש מן העניים לא רצה לרוחץ אותו. חמלה עליו אשת בעל הבית, ורחצה אותו. אמר לה המזרע:

- בשכר זה אברך שתלדי בנים כמותי.

נចטערה האשה מאד מאד על דבריו : בנים כהמצורע... ויהי הכלותו לדבר, נעלמו מעיניה העגלה עם הקבצנים ועם המצורע. אז הבינו כי היה להם נסיוון מדי', למען זכותם בבנים קדושים. וצדיקים אמרו שהענין ההוא هي' אלוי הנביא ז"ל.

רואים אנו מזה דכשמקיימים מצות הכנסת אורחים בשלימות זוכים לגילוי אלוי הנביא ז"ל, ובשני מקרים הנ"ל אף נתברכו, בבנים קדושים שהאירו את עיני ישראל באור התורה והחסידות, הבעש"ט הק' ז"יע, הרב ר' אלימלך ואחיו הרב ר'>Zושא ז"יע.

עוד רואים אנו מזה, דעתינו מצות הכנסת אורחים נתגלת בעולם כל תורה הבעל שם טוב ז"יע ותלמידי תלמידיו הרב ר' אלימלך והרב ר' זושא ז"יע, ועפ"ז בין גס מה שמובא בספה"ק ז gal מהנה אפרים (פרשת וירא) ז"ל: קיבלתי מאדוני זקני נ"ע צלה"ה, על הענין פתח באכסניה של תורה, שהאורח הבא הוא המביא תורה לבעל הבית, ולפי האורת כך הוא עניין התורה שנתגלת לבעל הבית, עכדה"ק. והיינו כנ"ל, דזהו שהכניסו אבותיהם של הבעש"ט והרר"א והרר"ז אורחים, הביאו בזאת תורה לבעל הבית, שנולדו להם בנים שהאירו את ישראל בתורתם וצדוקתם, וככינ"ל.

וזהו ובמרא גдол, אם מקיימים מצות הכנסת אורחים במורה גדול, שמתירה כל פעע שמא לא קיימה קרואוי, זו גילוי שכינה, זוכה לגילוי אלוי ז"ל שהוא ממילא בחינת גילוי שכינה נ"כ.

גם רואים אנו מב' העובדות הנ"ל, דמצות הכנסת אורחים הוא מקור הברכה, וכן כתוב בספר תולדות יצחק (בליקוטי הש"ס) בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"יע, דאור"ח אותיות אור ח', וזהו בינה שהוא מידה השמנית מתא לעילא, שימוש מקור כל הארות מקור כל ההשפעות וישועות, מקור כל הברכות. וזהו אורח מברך (ברכות מ"יו ע"א), ולכן אמרו ר' ז"ל (סוטה ל'ח ע"ב) כל המברך מתברך, עכנתודה"ק.

עוד מובא בספר אמרי פנחס (עמוד רט"ו) בשם בעל שם טוב הkowski זי"ע, דכמו שיש רعش גדול "גערודער" כשבא אורח, כן בשעה זו יש רعش למעלה גם כן.

ובזה נبني העניין דשולחים את אליו הנביא ז"ל למי שמקיים מצות הכנסת אורחים כדבעי, ד麥כוון שנעשה רعش בשמיים ממחות הכנסת אורחים שלו, ע"כ שפעולתו עשוה רושם גדול בעולמות עליונים, וע"כ שולחים אליו את אליו הנביא ז"ל.

והנה כבר כתבנו לעלה כמו"פ' למצווה עיקרית בליל זה של חג הפסח הוא הכנסת אורחים, דתיכף בתקילת ההגדה אנו אומרים כל דכפין ייתי יכול כל צורך ייתי ויפסת. ועל פי זה מובן העניין שכוס חמישי הוא כוס של אליו הנביא ז"ל, ומובא בספרים בשם הקדמוניים שאלי הנביא בא לכל בית היהודי בליל זה, וע"כ פותחין הדלת קודם אמרות שפוך חמתק.

VIDOU מאמר הרה"ק מצאנו בעל דברי חיים זי"ע שאמר פעם דיש גי דברים שלא מוזכרים בחז"ל ומ"מ כל ישראל מאמינים בזה, וא' מהם הוא שאלי הנביא בא לכל בית היהודי בליל פסח, ואמר עוד, דאף שלא כתוב בפירוש בחז"ל, מ"מ עצם האמונה בזה הוא גדול יותר מאילו הי' רואים מאמר זה בפירוש בדברי חז"ל.

ולדריכינו ז"ל דזהו העניין שאלי הנביא בא לכל בית ישראל, כיון דהתחלו במצוות הכנסת אורחים כנ"ל, מAMILIA זוכים לגילוי אליו ז"ל, כל אחד לפי בחרינתו, אבל בודאי שהוא בא לכל בית, אף לאתם שאין זוכים לראותו, והוא ג"כ בחרינת גילוי אליו ז"ל לפי הדרגה.

*

ובזה אמרתי לפרש הפסוק (בראשית י"ד, י"ח) ומלאכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לא-ל עליון. ונודע אשר הרה"ק מוהיר מאיר מפרימישלאן זי"ע הتوועד פעם עם הגאנזון מוהיר שלמה קלוגער זצ"ל המגיד מבראדי, ואמר לו הרב ר' י

מאריל, כתוב בתורה ומלכי צדק מלך שלם וגוי, דלא כaura קשה מודיע לא כתיב ומלכי צדק מלך שלם כהן לא-ל עליון הוצאה לחם ויין.

וביאר דכאשר שני צדיקים מתוועדין ייחדיו לומד כל אחד מחבירו מדות הטובות שיש בו. והנה שם בן נח הי' נשגב בעמוד התורה, שהי' עוסק בתורה בבית מדרשו כידע, ואברהם אבינו ע"ה הי' נשגב במדות גמilot חסדים והכנסת אורחים.

זה פי' הכתוב, ומלכי צדק מלך שלם, הינו שם בן נח, הוצאה (מלשון מוציא ניצוצות) לחם ויין, פי' שהוצאה ולמד מאברהם אבינו ע"ה דרך הטוב מה שנוטן לחם ויין לכל האורחים, והוא, פי' ואברהם אבינו ע"ה, הנה הוא למד מן שם בן נח, כהן לא-ל עליון,قولמר מה שלומד תורה תמיד, עכטודה"ק (מובא בספר עשר עטרות).

ועל פי דרכו בקדוש יש לפירוש הפסוק עוד לפי דרכינו באופן אחר קצר, **ומלכי צדק מלך שלם הוצאה לחם ויין**, שקיים מצות הכנסת אורחים במה שכיבד את אברהם אבינו בלחם ויין, ועיי' זכה לגילוי אליו זיל כניל, ולאלי נקרא כהן כמאמר זיל פנחס זה אליו, וזהו והוא כהן לא-ל עליון, פי' שע"י מצות הכנסת אורחים זכה לגילוי אליו שהוא כהן לא עליון, ולזה יכול לזכות כל אחד שמקיים המצווה כדבע, לזכות למדרגה גדולה להיות כהן לא-ל עליון, ודוו"ק.

*

והנה ידוע שרבי מרדי צ"ל הי' מחמיר מאד בכשרות המאכלים, ובפרט בהכנת המאכלים לימי הפ██ח ועיי' הי' באמות מהיחידי סגולה שמקיימים מצות הכנסת אורחים בשלימות ממש, דהנה מובן מאליו דכאשר מכניס אורחים לביתנו צריך שיהיו המאכלים בתכליות הכשרות, כדי לאו הכיכורי לא די שהוא

בעצמו נכשל במאכלות אסורות רח"ל, עוד זאת הוסיף לעשותה סרה שהכחיל את אחרים במאכלות אסורות רח"ל, וע"כ צריך ליזהר" מואוד בזה.

ולפי זה אפשר לומר דזהו הרמז שאל"י ז"ל בא למי שהכניס אוורחים לבתו, להורות על זה דרך אם נתן לו מאכלות כשרות למהדרין מן המהדרין, בפרט בימי הפסק דזהירות בכשרות הוא קשה ביותר כמו שהארכנו כבר לעיל מעניין זהירות בכשרות המצות שלא יהיה בהם שום שם של חמץ חיו, דוקא אז נקרה מקרוב את הגולה כמי'ש בברית מטה משה הנ"ל, ולזה בא אליו הנביא ז"ל אליו להודיע על זה, שבאמת נתן מאכלות כשרות ע"כ זוכה כבר עתה לגילוי אור הגולה העתידה לבא בב"א, כי בלאו הכי הרי איתא עוד בזוהר"ק הנ"ל שם (דף מא): דכל האוכל מאכלות אסורות יוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות הטומאה רח"ל עיי'ש, והחטם סופר ז"ל כתוב בפרשת שמיני (ד"ה ולא תטמאו) דמי שאוכל מאכלות אסורות נשמו מסתלקת ונשאר מת בחיוו ונקרה רצע, וא"כ כיוון שזוכה לגילוי אליו עיי' הכנסת אוורחים שלו, ע"כ שנתן לאוורחים מאכלים כשרים למהדרין.

ט) ועי' בספר שו"ת חיים של שלום (סימן קי"ג בסוףו) שכתב שבמאכל שבעל הבית מקפיד שלא לאכלו מפני שחושך כן עפ"י הלכה, אז אסור לו ליתן לאורחיו כי' את המאכל ההוא (ועיין מהז בספר זרכתי תשובה סימן קט"ז>About קי"ב).

וברבינו בחוי (פרשת וריא, על פסוק ויקח חמאת חולה וחלב) עפ"י חז"ל דמי שמחמי שלא לאכול איזה מאכל מלחמת חמאתה והידור, אסור לו ליתן מאכל זה לאורחים. עיין בשוו"ת מלמד להוציאל (יור"ד סימן ע"ה) שכתב, באם אשכני הוא אורח אצל ספרדי מותר לו לאכול בשרatsu, אבל אם בעל הבית (שהוא ספרדי) יודע שיש בשיר זה אייז שאללה שלפני האשכנזים הוא טריפה (עפ"י הרמן"א) והספרדים מקלילים לאכלו (לפי פסקו של הרב ב"ז), צריך לומר להארוח האשכנזי שיש שאללה כזו בשר זה. ובימינו אלה פסקו כל גדולי ישראל החרדים לדבר ה', שלא מסרו את נפשם ונשמטם לעגל הזהב, או שאינם נותנים הכספיים לכל על מאכלים ומשקאות, פסקו שאסור להכניס בשר בהמה עד ביאת המשיח, ואם מישחו מכניס לביתו בשר בהמה, אסור לו להאכילו לאורחיו כי' זה הוא מכשילם ורח"ל.

והנה אמרו רוז"ל (זוהר ח"ג מב). דכל האוכל מאכלות אסורות כאילו עובד עבודת זורה רח"ל. עוד אמרו (שם מא): זאין לו חילק באקלקי ישראל. ועי' רשי' פרשת משפטים (כ"ב ל') שכתב וז"ל: אם אתם קדושים ופורושים משקוצני נבלות וטרפות הרי אתם שלוי ואמם לאו איןכם שלוי, ע"כ. ובספר ברית מטה משה על הגודה של פטה (בפזמון חד גדי) כתוב דהאוכיל מאכלות אסורות מעכב ביאת משיח צדקינו.

וזהו ובמורא גدول זו גilio שכינה, דכשמקיים מצות הכנסת אורחים צריך פחד גadol שיחדר ויבירר בברור גמור שייהיו המأكلים שנוטן להארוח בתכילת השרות, וכל שמקפיד יותר על שירות המأكلים, יזכה ע"ז לגilio שכינה יותר, זהו ובמורא גдол, דאז יהיה הגilio שכינה שלו באופן היוטר גдол, ודז"ק.

*

ואגב, ראייתי אז עוד אצל רבינו מרדכי זצ"ל, שכאשר הכנס את האורחים, נתנו להם אוכל במידה גדולה ובהרחה גדולה כל כך שמש לא הי' אפשרות לאכול את כל המأكلים, והיו צרייכים להשאיר, וזה הי' ממש להפליא, ואת זה ראה בודאי כל אחד ואחד שהתאכسن בביתו, אבל הם לא הרגשו את עבודתו בעבודת הקודש והענין שהי' לו בזה שחתך חתיכות גדלות לכל אורח (וכיודע שכל זה למד אצל כ"ק מרן שליט"א).

כאשר ראייתי עבודתו בזה, אמרתי לו אז מה שאמר הרה"ק רבוי מאיר מפרימישלאן זי"ע לפרש הפסוק בפרשת שמיני, ואת החזיר כי מפריס פרשה הוא והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם, כשבאו לפני שני אברכים חסידים אחרי פטירת רbam שהיו רגילים לנסוע אליו, ונסעו להרה"ק מפרימישלאן לראות אם כדי שיבחרו אותו לרבי להם ולחביריהם החסידים. נתחו בנסיבות והגיעו לפרימישלאן בערב שבת קודש בפרשת שמיני, עם הדלקת הנרות.

שני האברכים לא הספיקו להזמין באיזו אכסניה סעודות שבת, ונכנסו ישר לבית מדרשו של הצדיק. אחר התפילה נשארו בבית המדרש, ושני בעלי בתים הזמינים אותם לסעודות שבת, כל אחד הזמן אוורה אחד. אחד מבבעלי הבתים דרכו היה שלא לאכול הרבה, והארוח משראה שבעל הבית אינו אוכל היה מתבונש לאכול, אף כי היה רעב מאד. בעל הבית השני היה נהוג לאכול, אבל לא פרס פروسות לחם מהחלה שעל השולחן, והארוח התבונש לפROSS בעצמו, וממילא גם הוא לא אכל.

אחרי הסעודה באו אל שולחנו של הצדיק, שנמשך עד אחרי חצות הלילה. אחר כך הלכו לאיזו אכסניה ושאלו אולי יש משהו לאכול, ובבעל האכסניה השיב כי אכן יש רק מקום ללון ולא לאכול, אלא שמכיוון שאתם רעבים אתן לכם משהו בלי הכנה.

בבוקר אחר התפילה הילכו שוב לאותם שני בעלי הבתים שהזמיןום בלילה, ושוב נשנה אותו הדבר של אם, ויצאו ממש שוב רעבים. לתפילת המנוח באו לבית מדרשו של הצדיק, והצדיק עדיין לא היה בבית המדרש. חשבו, שבודאי יושב הרבי ולומד תורה בחדרו. נכנסו לבית הצדיק, והగבאי אמר להם, כי הרבי עומד בחצר. יצאו וראו שהרבי עומד בחצר ומצוחה על המשרת ליתן אוכל להאוזים והעופות. אחר כך אמר הרבי: נלך להתפלל מנוחה. נתפלאו מאוד: בכל יום השבת לא שמעו מהרבי שום דברי תורה, ונוסף לזו ה"הכנה" שראו ממנו לתפילת מנוחה, וגם היו רעבים מאד, ולכן גמרו בדעתם שלא ללכת לסעודת השלישית של הרבי והלכושוב לבעלי הבתים שלהם. אבל בעלי הבתים לא היו בביתם. הם הילכו לשולחנו של הצדיק. על כראם הלמו אף הם לשם. תيقף בבואם, אמר הרבי:

- איפה הם שני האברכים המתחפשים רבי בעל רוח הקודש?
ואין משיב דבר.

שאל הרבי עוד פעם:

איפה הם, מודיעם מסתיריהם את עצםם ממי?
ואין קול ואין עונה.

בפעם השלישית אמר הרבי:
אם לא יבואו תيقף לפני, יתחרטו.
אז ניגשו לפניו שני האברכים בבושת פנים, והצדיק נתן להם שלום. ושאל אותם:

- איפה אכלתם סעודות שבת?

והשיבו : אצל פלוני ופלוני.

קרא הרבי אליו את שני בעלי הבתים, ואמר להם :

- יש בתורה הקדשה מצות "הכנסת אורחים", אבל צריך לדעת כיצד להתנהג עם האורחים. שמשומנים אורח, צריך בעל הבית לפרש חתיכות לחם הרבה על השולחן, שהאורח לא יצטרך לפזר בעצמו ויתבישי לעשות כן. ואפילו אם בעל הבית כבר פורס הפרוסות, אך הוא עצמו אינו אוכל, עדין יתבישי האורה מלאכול. זהה מrome ב תורה, בפרשת השבוע (שהיה אז פרשת שמיני) : את החזיר כי מפריס פרסה הוא (הוא פורס חתיכות "המושcia"), והוא גרה לא יגר (הוא בעצמו אינו אוכל), טמא הוא לכם. את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איןנו מפריס, אף הוא טמא הוא לכם. טהור הוא רק זה שהוא גם ממعلي הגירה וגם ממפריסי הפרסה.

ועתה - הוסיף הצדיק - שני האברכים הלא רעבים מאד, צריכים ליתן להם לאכול.

הצדיק פรส שתי חתיכות חלה ונתן עלייהן שתי חתיכות דגים, והושיט להם.

אחר כך אמר הצדיק תורה, ובתווך דברי התורה נתגלה להאברכים סוד עמידת הצדיק על ידי העופות להאיכלים. אף אחד מהקהל לא ידע ולא הבין את עניין השיחה של הפרסה והגרה ואת דברי התורה שאמר, מלבד הבעלי בתים והאברכים.

במוצאי שבת סיפרו האברכים את כל המעשה, ואמרו : "מצאנו כאן רבי, אשר רוח ד' בקרבו", ע"כ הסיפור.

כאשר סיפרתי לו עובדא הניל מהריה"ק רבי מאיר אל מפרימישלאן, (ואמר לי אז איזה דבר תורה מעניין הניל) הבנתי שידע את הסיפור הניל, וכיימו במילואו.

ובכן אפשר לומר עוד קרוב לדרך הניל באופן אחר קצר, במ"ש רשיי ז"ל וארא אל האבות, דהקב"ה מסתכל על הצדיקים מה שהולכים בדרכם האבות במצות הכנסת אורחים, שאברהם אבינו הי' מכניס אורחים לבתו במסירות נפש, כמ"ש רשיי בפרש וירא שאברהם הי' יושב פתח האهل לראות אם יש עובר ושב ויכניסט' לבתו.

וכן התנהג הרה"ץ רבוי מרדכי זצ"ל, שהכניס לבתו את כל אחד ואחד, ולפעמים הי' מכניס לבתו כל מיini אנשים מישראל, לבות נשברים רח"ל, ואדרבה את הנשברי לב הי' מקרוב יותר, לקייםamar הכתוב לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, וכדברי הזוהר^ט על פסוק תפילה לעני כי יעטוף, שא"א להתפilkות עלות לשם כי אם ע"י תפלה העני, כיון שיש לו לב נשבר ונדכה, אשר אמר הכתוב על זה לב נשבר ונדכה אי לא תבזה, כנ"ל. ועיין בזוהר^ק בראשית דף כ"ג ע"ב, ולהלן, מ"ש עוד על פסוק תפילה לעני כי יעטוף ולפני hi ישפוך שיחו.

ועלינו לעשות רצונו של הנפטר בזה שרצה להפיץ דבר hi ולא עלתה בידיו למגור הדבר, מחמת שנסתלק באמצעותו, ועלינו להמשיך בדרכיו ובמעשיו הטובים של צדקה וחסד, וביתר במצות הכנסת אורחים.

ויה"ר שימליך טוב עד כל ישראל, ובعد אלמנתו הצדיקת תחיה שעמדו לימיון תמיד לקיים מצות הכנסת אורחים, ועל ידי עזרתה זכה לעשות כל הפעולות הטובות, ותזכה לאריכות ימים ושנים טובות, ותמשיך גיב' לפועל צדקה וחסד ביתר שאת, שייהי

^ט וכחאי עובדא דהגה"ק בעל קדושות לו זי"ע מבארדייטשוב, קודם שנתמנה לרבי היה סמוך על שולחן חותנו, והיה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכנסים בבית חותנו, שהיה איש עשיר ומונבדי עירן, והוא, הרה"ק מבארדייטשוב, בעצמו היה טורח להביא להם אלומות קש לשכיבה, והוא מכין להם המצעות.

פעם אחת אמר לו חותנו: למה לך לטרוח כל כך בעצמך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגרות כסף שישא את חבילות הקש? השיבו הרה"ק מבארדייטשוב: כלום נכון לכבד הגוי במצוה, ועוד שלם לו שכר بعد זה...

לעילוי נשמתו הטהורה ושתוכל נשמהתו לעלות מעלה בנקל
גנ עדן העליון בצרור החיים.

*

ג) עוד אזכיר, שכאשר פתחו את בית השחיטה בקרית טאהש, והייתי שם, הבאתני אני חלפים. הדבר אירע בערך בשעה 30:1 בלילה, ואמרתי ליבחלי"ח רב מרדכי שינסה להרגיש את החלפים ויראה אם יש לו הרגשה קרואו. אחת החלפים הייתה בה פגימה, ורב מרדכי אמר לי תיכף ומיד שמרגיש בזיה איזה פגימה, הי' לו הרגשה באופן יוצא מן הכלל. בשעתו סיירתי את הדברים לכמה מאנ"ש שם בטאהש. אמרתי לו שכיוון שיש לו ב"ה הרגשה להרגיש את הסכנים, שילך מפעם לפעם לבדוק את החלף של השוחט, כי השוחט יהנה מזה שיש מומחה אשר מבין להרגיש את החליף.

כן עשה רב מרדכי, וכפי שמספר לי בעצמו כמה פעמים.

רבי מרדכי זכ"ל ברוב חסידותו ויראותו הי' האיש המתאים לדבר זה, לבדוק את הסכנים, וכמו שהביא בעל תבאות שור (יוז"ד סי' יח) בשם רבינו יונה בשער תשובה, זול"ק, והרבה צריד ישוב הדעת ויראת שמים **לבדיקה הספין**, הלא תורה כי יבדוק אדם פעמיים ושלש ולא ירגיש בפגימה דקה, ואח"כ ימצאה כי הchein לבו באחרונה, ובחינת חוש המשוש כפי כוונת הלב. ומכאן עוד ראי על גודל צדקתו של רב מרדכי זכ"ל, שהרי רבינו יונה בשער תשובה מעיד עליו כנ"ל והרבה צrisk ישוב הדעת ויראת

יא) עיין שוויית חותם סופר יורה דעתה סימן י"ג, ושוויית דברי חיים יורה דעתה סימן י"ב, שוויית קול אלוי ח"א, פרוי מגדים בשפטינו דעת סימן ח"י ס"ק כ"ט, תבאות שור ס"י ח"י סעיף כ', ושוויית מהר"ם שייק יור"ד סי' ח', שוויית דברי מלכיאל ח"ה סי' רס"ה, עיין בדעת תורה להגאון מהרש"ם זכ"ל סימן ח"ו אות ל"ח, שכטב בזה"ל: והעד לפניו רב אחד שראה קלף ישן ועליו חותמים מאה ובנים ובראשם הב"י זכ"ל שתקנו שיבדקו תמיד שני שוויב את הסדין ווגם הריאה, ופוץ גדר ישכנו נחש, עכ"ל. ועיין באריכות בשל"ה שער האותיות, אות ק, ואcum"ל).

שמים לבדיקה הסכין, ולא בכדי זכה רבי מרודי לכך, בגודל יראתו וחסידותו.

אני מזכיר עובדא זו כעת, כי הוא נוגע למעשה, דהלא רבי מרודי זצ"ל שהיה צדיק ואדם כשר, לא נסתלק ח"ו בגל עוננותיו, אלא בגל עוננות הדור רח"ל, וכמו שנאמר הצדיק אבד ואין איש שם על לב, ואמרו חז"ל צדיק אבד לדورو אבד" (סנהדרין צ"ד). ואיי בغم' (מגילה ט"ו ע"א) " אמר ר"א אמר ר' חנינא, צדיק אבד לדورو אבד - משל לאדם שאבזה לו מרגלית, כל מקום שהוא מרגלית שמה, לא אבזה אלא לבעה". לנו אבזה המרגלית ואור היום הפך לחשכתليل.

וכבר כתבו הרמב"ן והאור החיים ה' בפרשת בראשית דברgal מאכלות אסורות של חוה בעז הדעת נגזר מיתה בעולם ל"ע, עיי"ש. וכנראה שככל זה בגל עוננות הדור, כי כל ישראל ערבים זה זה, ולא יצאו ידי חובתינו להציג את כל ישראל ממכלול מאכלות אסורות.

מבקשים אנו מרודי הצדיק שמקומו הוא יפן לחנן ולהמליץ טוב עבור צאצאיו היקרים - שייעסקו בתורה ומצוות בדרך אבוח"ק לתפארת בית ישראל מתוך שמחה וכט"ס - וubar כל המשפחה, וubar כל ישראל, שלא ישמע עוד שוד ושבור בגבולנו ונזכה לישועתן של ישראל מתוך רחמים וחסדים בביאת גוטלב"א.

(א) ומסופר שהגה"ק בעל ישועות יעקב זצ"ל אבד"ק לעמבערג, נתברך בגין מופלא ומופלא בגדלות ובתורה ובמעשים טובים, רבי מרודי זאב זצ"ל, שכיהן כאב בית דין בעיר. לדאボן לב לא זכה רבי מרודי זאב לארכיות ימי ובעודו בשיא פריחתו נפטר בבית עולמו.

כאשר הספרדו אבי פתח את הספידו במאמר הגמורא (סוכה כ"ט ע"א) "ת"ר בשבל ארבעה דברים חמה לוקה, על אב בית דין שמת ואינו נספץ כהלה". אחר כך התאפיית היישועות יעקב בבכי ואמר, אף הספד זה על בני האב בית דין אינו כהלה, שהרי לפי ההלכה, קלומר לפי מנהג וחליקות העולם, אם האב מספיד את בנו, סתריה יש בה נגד מנהג וחליקות העולם, ולפיכך "חמה לוקה" - שאינה יכולה לאאות בשינוי זה של סדר העולם. ומשיכאו הדברים מפיו של היישועות יעקב, נתקרודו השמים בעברים וגוף עז ניתך הארץ.

*

ובאמת בכוח מעשיו הטובים שעשה ופעל כ"כ הרבה צדקה וחסד בחים חיותו, ראוי והגון הוא לעורר רחמים במרומים עבור אולתיינו ופדות נפשינו, וכמו שכתב בספר דברי יצחק (להגה"ץ מסואליואה זצ"ל) בשם הכה"ק בעל שם שלמה ממונקאטש זצ"ל בשם הרה"ק רבבי מאיר מפרימישלאן זי"ע לפרש הגמרא גיטין (דף נ'יו עמוד ב') אקמץא ובר קמצא חרוב ירושלים, בדרך צחות כדרך בקדוש, כי העיר ירושלים נחרבה עיי' העשיר והעני, כי העושר נקרא קמצא כמאמרם זיל וסימנק עשירים מקמצין, ועני נקרא בר קמצא, והוא היפוך העושר [וכמאמր העולם שעני יש לו לב טוב] דהאי גברא דرحمני קמצא ובעל דברי בר קמצא, הסדר שאוהבים את העשיר ושונאים את העני [ומקרה מלא הוא גם לרעהו ישנה רשות ואוהבי עשיר רבים] עביד סעודתא אמר לי' לשמעי זיל אייתי לי קמצא [פי' לך ותקרה לי רק העשירים על הסעודה] אייתי לי בר קמצא, אזל אשכח' דהוה יתיב [פי' דהוה מצא את העני ג'יכ'] אמר לי' מכדי האי גברא בעל דברי דהאי גברא Mai בעית הכא, פי' בעל הסעודה אומר להעני הלא ידעת שאין אתה מוחותן גזול אצלי וחשוב כ"כ בעני ומדוע ישבת פה בראש הקרוואים.

השיב לו העני ואיל הוайл ואתאי שבkon ויהיבנא לך דמי סעודתי מה דأكلינה ושתינה, רצ"ל תאמין לי שלא ארוחה בזה כ"כ כי כמה שפיקות דמים שיש לי בזה, איל לא, לסוף איל יהיבנא לך כל דמי הסעודה שאין כל הסעודה שווה כ"כ כמו הבזינו ושפיקות דמים שלי, נקטוי בידי ואפקוי, היינו שambilish את העני בפני רבים בחכיפות ועזות ואין לו שום بواسת פנים כלל בפניהם כי הכל חונפין לעשיר ואני עומדים לימי האבינו כיודע, אמר הוайл ויתבו רבנן ולא מחו ש"מ וכי איזיל אימול בהו קורצא לבני מלכא, פי' שאמסור דין לשמים, אמר מרדו בך יהודאי וכו'.

איל שדר להו קורבנא, רצ"ל עני כמבואר בזוה"ק שדר בידו בהדי דקאותו שדא בי מומא **בניב שפטים** ואיל **בדוקין שבעין**, רצונו לומר שהעשיר נותר מום בעני ואומר עליו חסרוןנות שאוכל ושותה הרבה יותר מזאי ו מביט בעיניהם מוזרות אל הקערות ואל צוואר בעה"ב בעינה בישא וכדומה לדידין הוה מומא ולדידהו לא הוה מומא היינו לנו עניים זה מום גדול ולהם להעשירים הזרלים וסובאים הרבה ועשויים כל מה שלבם חוץ ואין זה שום מום אצל, עליה"ק.

*

ואגב יש לפרש עוד מ"ש בגמרה **שדא בי מומא בדוקין שבעין**, עפ"י דרכו של הר"מ מפרימישלאן אך באופן אחר קצר, דMOVIA בספר סיפוריו צדיקים (כ"ד א') בשם הבעל שם טוב זי"ע, שאמר כלל גדול, אז פון זיך זאל מען נישט אroiיסקוקן אוון אין יונעט **זאל מען נישט ארײַנְקָוקָן**, ע"כ.

זהו שאמר הגמרא **שדא בי מומא בדוקין שבעין**, פי' שהסתכל על חבריו מה שהוא אוכל ולא רצה שיأكل עצמו, ע"כ שדא בי בהקרבן מומא בדוקין שבעין, שנענש לעשות ממש כמו שהוא שעשה הוא מקודם.

ועל פי זה יש לומר עוד בדרך רמז, דMOVIA בחז"ל שביהם"ק הוא כמו אישון עין של העולם, ונקרו ابن שתיה שממנו הושתת העולם.

והנה הקב"ה מתנהג עם האדם במדה כנגד מדתו, וכדבריהם ז"ל (נדירים דף ל"ב ע"א) משום מדה כנגד מדתך, וכן הוא במשנה (סוטה דף ח' ע"ב) מנין "שבמדה שאדם מודד מודדין לו" שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה וכו', ועיין במכילתא פרשת יתרו על פסוק "כי בדבר אשר זדו עליהם".

וע"כ, מדה כנגד מדתך על מה שהוא שדא מומא **בדוקין שבעין**, נענו שנחרב ביהם"ק שהוא בחינת **דוקין שבעין** של כל העולם.

*

ואפשר לפרש עפ"י דבריו הקדושים של הרבי ר' מאיריל מפרימישלאן בפירוש הגمرا דקמץא ובר קמץא הנ"ל, דמשם רואים דעתו של רצה להכנס את האורה עי"ז נחרב בהמה"ק בעזה"ר, וא"כ רואים אנו מזה, **דאט מקיים הכנסת אורחים בשליות מקרב את הגאולה בזה.**

המקום ייחם אתכם ואת כל המשפחה שליט"א בתוך שאר אבני ציון וירושלים, ולא תוסיפו לדבבה עוד. ונזכה לשם עת תמיד בשורה טובות, וכ"ק מרן שליט"א יוליכנו לקבל פנוי משיח צדקינו בב"א.

ואבקש מכ"ק מרן שליט"א להזכיר בתפלותיו הטהורות את הרב הגאון רבינו פנחס בן לאה הירשפרונג, הזוקק לרוחמים גדולים ולרפואה שלימה מן השמיים.

גם אזכיר אתAMI מורתاي מרת אסתר בת פרידא מילכא לרפוי"ש, שנמצאת כעת בבית החולים (ובגלו זו את לא יכולתי לבוא בעצמי לנחם את מרן שליט"א באופן אישי).

הכו"ח מתוך צער וככאב, והמנחים ציון ובונה ירושלים, ייחם את מרן שליט"א ואת כל המשפחה בכפליים, וירפא וייחbos את שבר לבם, ונזכה במחאה לקול מצלג על ההרים, בקיובן הנזרים, ויעמוד הכהן לאורים, ויעלו לציון ברננים, ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים,acci"r.

הכ"ד ידיכם לעולם מצפה לרוחמי ה'

שלום יודא בן אסתר

אבד"ק האלמיין יצ"ו